

117. Collaudare delinquentes, longe plus est quam delinquere. Homil. 2, *ae David. et Saul.*
118. Quid est aliud hominum laus, quam ventorum transuentium sonus? Lib. 43. *super Math. Oper. imperf.*
- S. JOAN. CLIM. 119. Cum quis laudatur, etsi parum movetur corde, vel rapitur modice laudibus, hic non se fallat, seductus est. Gradu 25.
- S. JOANNES DAMASC. 120. Qui bonos laudibus afficiunt, coronarum ipsis reconditarum participes fiunt. Lib. 4 *Perull.*, cap. 84.
121. Eos laudibus afficiamus, qui animi inductione boni sunt, non qui necessitate quadam prohibiti a malo abstinant. *Ibid.*, lib. 3, cap. 26.
- JOAN. TULI. 122. Sanctum non facit alterius commendatio meriti: bene veraciterque Sanctos laudat, qui Sanctos imitatur: quod si laudas, et non imitaris, teipsum confundis. *Prosec.*
123. Quid proficit homo, si alium laudet, et seipsum laudabilem non reddit?
124. Quasi vitam laudans, mortem arripit: qui bonos commendans, imitari contemnit. Lib. 3, *de Vir. illustr. Ord. S. Bened.*, cap. 347.
125. Turpissima laus est, quae mendacio acquiritur. *Ibid.*, lib. 4, cap. 20.
- S. LAURENT. JUSTIN. 126. Inaniter laborat, qui laudem captat humanam: quoniam de alieno, non de suo laudari concupiscit. *Serm. de Nat. B. M.*
- S. LEO I. 127. Difficile est, ut laudabiliter viventem, laus non capiat humana. *Serm. 4, Quadrag.*
- LUDOVICUS BLOSUS. 128. Utinam magis diligeres contumeliam pati, quam laudibus oveshi: id enim tibi utilius securusque est. In *Canon. vite spirit.*, cap. 8.
- S. NILC. 129. Laus multitudinis excitat animum, et alacrem reddit. *Orat. 5, de Inani gloria.*
130. Tu labores tuos ne vendas humanis laudibus, nec futuri fama proicias futuram gloriam. *Ibid.*
- PETR. BLES. 131. Nimis periculosum est, gloriam suam aliena lingua committere, et ad arbitrium palpantis aut blandientis laudem obtinere vel perdere. *Prosec.*
132. Sit laus tua in exitu tuo, ut te laudent in portis opera tua, quando erit unicuique laus a Deo. *Epist. 132, ad Quemdam Abbat.*
- PHILO JUD. 133. Laus cum a virtute proficiatur, velut a fonte perenni, non meretur vulgi suffragio, animorum constantiam amentis incertis vocibus, quae nonnunquam largitionibus corruptum perfricta fronte venditat. *De Fortitud.*
- S. PROSPER. 134. Qui plus gaudet ex eo quod laudatur, quam ex eo quod habet unde laudetur, male laudatur. Lib. 3, *de Vita contempt.*, cap. 20.
- S. REMIGIUS 135. Qui non placet Deo, neque meretur lau-

dari ab illo, quamvis ab omnibus laudetur. *Super Epist. ad Rom.*, cap. 2, can. 29.

136. Illi mendaciter praedicari non debent, qui se cupiunt titulo etiam false laudis ornari. Lib. 2, *de Gubern. Dei.*

137. Quando quis subiacet mutationi, non potest cum securitate laudari. *Prosec.*

138. Tunc stabilis et firma laus est, quando meritum non poterit jam perire laudati. Lib. 4, *ad Eccles. Catholic.*

139. Ea ex omnibus laus, quae perniciem cum voluptate consciscit, venenatis potionibus similis mihi esse videtur, quas melle perfusas moriturus propinat. *De Regno ad Arcad. imperat.*

140. Laus non nisi internis convenit, in quibus felicitas stabilitur. *Ibid.*

141. Magnificeri oportet quod publice laudatur. praesertim si is nominis gloriam insignem habeat, qui laudandum id suscepit. *Ibid.*, in *Encomio calviti.*

142. Virtutis in laude premium est. *Epist. 62, ad Duceum.*

143. Quid prodest vana laus hominum, quando intus arguit mala conscientia peccatorum? *Serm. 8, ad Novit.*, divis. 9.

144. Nocent vana laudes, et fallunt animos sicut anceps fistula dulciter canens, decipit et arripit aves. *Serm. 10, ad Novit.*, divis. 9.

145. Seipsum denigrat et confundit, qui patrum suorum sanctitatem laudibus commendat, et humilium eorum conversationem sequi negligit. *Ibid.*, *serm. 14, divis. 8.*

146. Non es sanctior si laudaris, nec vilior si vituperaris: quod es, hoc es; nec major dici vales, quam Deo teste sis. Lib. 2, *de Imitatione Christi*, cap. 6, sect. 3.

147. Dum inhiat homo laudibus humanis, privatur veris virtutibus. *Ibid.*, lib. 3, cap. 40, sect. 4.

148. Plus nocet blanda laus stulti, quam dura correctio iusti. In *Hortulo Rosarum.*, cap. 8, sect. 1.

149. Cave laudari, time magnificari: non est sine laude, qui propter Deum spernit laudes. In *Valle Illiar.*, cap. 31.

150. Fallax fallacem, vanus vanum, caecus caecum, infirmus infirmum decipit, dum exultat: et magis confundit, dum inaniter laudat! Lib. 3, *de Imit. Christi*, cap. 50, sect. 8.

151. Quam multis nocuit virtus scilicet, ac praepropere laudata. *Ibid.*, cap. 43, sect. 6.

152. Sicut fieri non potest, ut simul et herba nascatur et semen: ita impossibile est, ut laudem secularium quaerentes, simul etiam et fructum faciant caelestem. Lib. 3, num. 113.

S. SYLVANUS.

S. SYLVANUS, EPISCOPI.

THOMAS A KEMPIUS.

IN VII PATR.

SENTENTIA PAGANORUM.

ARISTOTEL.

153. Laus virtutis est: haec enim ad res honestas agendas idonei sunt. Lib. 4, *Ethic. ad Nicomach.*, cap. 12.

154. Virtutem laus, vitium autem vituperatio consequitur. Lib. 4 *magnum Moral.*, cap. 9.

155. Laus rerum gestarum est. Lib. 3 *Rhetor.*, cap. 16.

156. Digna laude ea sunt, quae iusta, quae legitima, quae utilia, quae honesta, quae iucunda, quae facilia facta sunt. *De Rhetor. ad Alexandr.*, cap. de *Genere demonstrat.*

157. Horum quae in virtute posita locataque sunt, iure laudantur: contraria autem, a laude subducuntur. *Ibid.*, cap. *Laudandi species.*

CATO PORT.

158. Cum te aliquis laudat, iudex tuis esse momento. Lib. 1 *Distich.*, metr. 27.

CICERO.

159. Si hominem laudas abundantem felicitatis, laudas egentem virtutis. Lib. 4, *de Arte Rhetor.*

160. Nolo esse laudator, ne videar adulator. *Ibid.*

161. Cujus virtus moresque laudandi sunt, ejus laudanda vita est. *De Paradis.*, cap. 3.

PLATO.

162. Praeclara illa laus est, a bonis viris iuste laudari. *de Fortitudine.*

163. Nihil turpius est ei, qui aliquid se esse opinatur, laudemque affectat: quam occasione laudis querere non ex seipso, sed ex majorum gloria. In *Dialogo Menexeni.*

164. Consentaneum est eos laudibus exornare, qui cesserunt a vita, si corporis et animi virtutes res praeclearas gesserint, legibusque libenter paruerint. *Prosec.*

165. Superstitēs autem laudibus hymnisque celebrare, non satis tutum est, priusquam videlicet praeclearus exitus vitam felici fine coronaverit. Lib. 7, *de Legibus.*

PLAUTUS II.

166. Propositum est mihi principem laudare, non principis facta: nam laudabilia multa etiam mali faciunt, ipse laudari nisi optimus non potest. In *Panegy. de Trajano august.*

SENeca.

167. Si potestis, bonos laudate: si minus, transite. *De vita beata.*, cap. 7.

168. In homine id laudandum est, quod ipsis est: quod in ipso, non quod circa ipsum est. *Prosec.*

169. Lauda in ipso quod nec eripi potest, nec ab homine dari, quod proprium est hominis. *Epist. 41.*

170. Qualis quisque sit, scies si quemadmodum laudetur, aspexeris. *Epist. 52.*

171. Sicut laudare dignos, honesta actio est:

ita laudantis bonum est, cuius actio est; non nostrum, qui laudamur. *Epist. 102.*

172. Licet vir bonus taceat, sed aliquem iudicet dignum laude, laudatus est.

173. Laus taciti est bene sententis, ac bonum virum apud se laudantis.

174. Magnificum est laudari a laudato viro laude digno. *Ibid.*

175. Laus alit artes, non laudatio, quae corrumpit artes. *Ibid.*

176. Nihil aequae et eloquentiam et omne aliud studium auribus deditum vitavit, quam popularis assensio. *Ibid.*

177. Merentem laudare, iustitia est. *Ibid.*

178. Lauda parce, vituperata parcius: nam reprehensibilis est nimia laudatio. *De quatuor virtut.*

179. Sit tibi tam triste laudari a turpibus, quam si lauderis ob turpia. *Ibid.*

180. Malorum de te existimationes malas, veram tui laudationem adscribe. *Ibid.*

181. Bonum est laudari, et esse laudabilem. *De Moribus.*

182. Malis displicere, est laudari. *Ibid.*

183. Laus nova, nisi oritur, etiam vetus amittitur. In suis *Prov.*, in fine positus.

184. Intolerabilis sit malitia, cum laudatur. *Sextus Philosoph.*

185. Devisa infidelium laudes. *Ibid.*, sent. 232.

186. Turpe ducito proprio ore laudari. *Ibid.*, sent. 276.

187. Publica religione concessa virtus, nulla privata laudatione indiget. Lib. 3, *Dictor. memorabil.*, cap. 2.

Vide etiam tit. *Adulatio*, sent. 45; *Arrogare sibi*, sent. 36; *Conversatio*, sent. 26; *Disputatio*, sent. 51; *Gloria vana*, sent. 80; *Honor*, sent. 32, 76; *Humilitas*, sent. 70; *Jactantia*, sent. 25, 27, 60; *Imitatio*, sent. 14; *Predicatio*, sent. 156; *Sanctitas*, sent. 49; *Vir*, sent. 41.

LAUS DEI.

Divisio. Laus Dei in tribus consistit: in benedictione, in magnificentia, in bonorum persecutione. *Super Psalm. xxxiii.*

Perfecta laus Dei in tribus consistit: in mentis devotione, in vocali confessione, in exteriori opere. *Super Psalm. xxxiv.*

SENTENTIA PATRUM.

1. Magnificatur Dominus, non quod ei aliquid humana voce possit adungi; sed quia magnificatur in nobis, dum anima nostra imaginem Dei (ad cuius est similitudinem creata) magnificat.

S. BONAV.

HUGO GARD.

S. AMBROS.

Lib. 2, super *Luc.*, cap. 1, in illud : *Ecce enim ut facta est vox, etc.*

2. Invenimus quosdam flagitiosos, qui Christiani vocantur, qui quamvis Deum laudare videantur, Deum non laudant : qui blasphematores Dei potius dicendi sunt, quam laudatores. Super *Apocal.*, cap. 5.

3. Deum laudat, qui eum persuadet fide, expectat spe, et querit charitate. *De vera Relig.*, cap. 54.

4. Laudate Dominum dulcius, quem cogitatis uberius. *De sancta virginit.*, cap. 27.

5. Sive tribulemur, sive letemur, ille semper laudandus est, qui et in tribulationibus erudit, et in letitia consolatur nos. Super *Psal.* LV.

6. Laudari se vult Deus, et hoc ut tu proficias, non ut ille sublimetur. Super *Psal.* cii, vers. 2.

7. Laudate totis votis, id est, ut non solum lingua et vox vestra, laudet Deum; sed et conscientia vestra, via vestra, facta vestra. Super *Psal.* cxlviii.

8. Non cesses bene vivere, et semper laudare Deum : tunc enim desinis laudare Deum, quando justitia, et ab eo quod illi placet, declinas. Super *Psal.* cxlviii.

9. Tota die vis laudare Deum? quidquid egerris, bene age, et laudasti Deum. Super *Psal.* xxxiv, conc. 2.

10. Lingua tua nihil agit, nisi laudet conscientia tua. *Ibid.*

11. Desinis laudare, si desinis amare. Super *Psal.* lxxxv.

12. Quid magis homo debet laudare, quam id quod sic placet, ut non possit sibi displicere? securitas ergo laudis, in laude Dei est. Ibi laudator securus est, ubi non timet ne de laudato erubescat. Super *Psal.* xciv.

13. Potest esse laus Dei vera et pia, ubi non sit confessio peccatorum : nulla est autem peccatorum confessio pia et utilis, ubi non laudatur Deus, sive corde, sive etiam ore atque sermone. Super *Psal.* cv, vers. 1.

14. Laudas Deum, quando tibi bene est : blasphemias, quando tibi male est. Super *Psal.* xxxii, conc. 1, vers. 1, *Rectos decet collaudatio.*

15. Est quaedam terrena prosperitas, est quaedam terrena adversitas, unde Deum laudamus : quisquis inde non laudat Deum, ingratus est. Super *Psal.* xxxii, conc. 1, vers. 2, *Confitemini Domino, etc.*

16. Cum convenis ad Ecclesiam hymnum dicere, sonet vox tua laudes Dei : dixisti quantum potuisti, discessisti? sonet anima tua laudes Dei. *Prose.*

17. Negotium agis, cibus capis? laudet Dominum anima tua.

18. Cum dormis, benedicat anima tua Dominum : innocentia tua etiam in dormiente, vox est anime tue. Super *Psal.* cii, vers. 1.

19. Laus Dei in via te constituens, ostendere tibi debet, et quid diligas, et quid timeas, et quid appetas, et quid fugias, et quid eligas, et quid rejicias : tempus electionis nunc est. Super *Psal.* cxliv, vers. 6.

20. Nullam ne mercedem expectare, aut petere, aut sperare debet laudator Dei? *Prose.*

21. Laudatur infirmus, et speratur de eo aliquid : laudatur omnipotens, et nulla merces est?

22. An forte hoc cupis, quod ille dare non potest? Quid homo desiderat, quod in manu Dei non sit? cum laudaveris hominem, forte hoc cupis quod ab illo prestari non potest : Deum securus lauda, quem nemo potest dicere non posse prestare quod tu poteris desiderare.

23. Proposita ergo spe mercedis alienjuss, laudare debemus Deum, non tamen daturum quidquid cupimus.

24. Pater est enim, et quod mali capiunt filii, non dat : laudemus, et speremus, et desideremus, non illud aut illud; sed quod judicatur dandum esse, quem laudamus. Super *Psal.* cvxli.

25. Laudando Deum, si negotium agis, et fraudem cogitas, siluisti a laude Dei : et quod gravius est, non solum a laude siluisti, sed in blasphemiam perrexisti. *Prose.*

26. Cum ergo Deus laudatur de honore opere tuo, opere tuo laudas Deum : et cum blasphematur Deus de malo opere tuo, opere tuo blasphemus Deum.

27. Cum manducas et bibis psalle, non intermiscendo sonorum suavitates ad anres aptas, sed modeste et frugaliter et temperanter manducando et bibendo.

28. Si vero modum naturæ debitum immoderatione voracitatis excedas, et violemta te ingurgites; quantaslibet laudes Dei lingua tua sonet, vita blasphematur. *Ibid.*

29. Deum laudare, salus et gaudium anime est. In *Medit.*, cap. 32.

30. Hoc est sacrificium, quod Deus super omnes hostias querit et diligit, ut per justitia nostræ opera nomen suum ubique laudetur. *De vita Christiana*, cap. 9.

31. Illi Deum diligunt, qui non aliud quam unde nomen Dei glorificetur, exercent. *Ibid.*

32. In confessione sui accusatio, Dei laudatio est. *Serm.* 8, *de Verbis Dom.*

33. Sive nos accusemus, sive Deum laudemus,

nisi laudamus si pie nos accusamus, Deumque laudamus. *Prose.*

34. Quando Deum laudamus, tanquam eum qui sine peccato est, predicamus : quando autem nos ipsos accusamus, ei per quem resurreximus, gloriam damus. *Ibid.*

35. Ubi via? in sacrificio laudis : noli pedem extra hanc viam mittere, in via esto, noli a via recedere. Si volueris ab hac via deviare, et pro Domino te laudare, non eris salvus ab inimicis. *Prose.*

36. Quidquid putaveris boni te habere abs te, deviasti a via, deviasti a laude Dei : quid jam miraris, si te seducit inimicus, quando tulipatus seductor es? *Ibid.*

37. Nihil tibi prodest quod laudas Deum : illis enim qui bene virunt prodest, quod laudant ; tu autem si laudas, et peccata non deseris, nihil tibi prodest. *Homil.* 2, *ex Quinquaginta homil.*

38. Deum laudare non meretur, qui odium servat in corde. *Serm.* 9, *ad Fratres in eremo.*

39. Nullus veraciter laudat, nisi qui sinceriter amat. *Epist.* 120, cap. 18.

40. Qui Deum laudat lingua, non semper potest : qui moribus Deum laudat, semper potest. *Tract.* 8, super *Epist.* Joana.

V. HEDA.
S. BERNARD.

41. Deus vult a te laudari, ut tu proficias, non ut ipse sublimetur. Super *Psal.* cii.

42. Oblatio laudis quæ Deo immolatur, triformis esse debet ; affectuosa, ut mens concordet voci ; fructuosa, ut adificationem pariat audientibus ; gratiosa, ut placeat Conditori. In suis *Sent.*, verbo *Oblatio.*

43. Laudate Dominum dulcius, quem cogitatis uberius ; sperate feliciter, cui servitis instantius ; amate ardentius, cui placeatis attentius. *Lib. de Passione Dom.*, cap. 31.

44. Deus est laus tua, ergo et tu laus illius esto : ita ut semper sit laus illius in ore tuo. *Serm.* 53, *ad Sororem.*

S. BONAV.

45. Laudator divini nominis non debet esse timidus, ut laudare non audeat : nec timidus, ut laudare erubescat ; sed virilis et humilis. Super *Lucam*, cap. ii, in illud : *Extollens vocem quaedam mulier, etc.*

46. Dulces hymnos Deo cantat, qui in tribulatione sua Deum semper laudat. In *Alphabet. Relig.*, lectio 22.

47. Omnia que de Deo cogitari, vel discendum veritatem possunt, vel sentiri, non nisi laus ipsius sunt : eoquod nihil in Deo sit, nisi summe laudabile et admirabile et venerandum. *Lib.* 2, *de Prospectu Relig.*, cap. 64.

48. Quanto perfectius Deus cognoscitur, tanto verius laudatur. *Ibid.*

49. Intelligimus illos solos revera Domini laudes canere, qui ab ejus nesciunt predicationibus discrepare. Super *Psal.* xviii.

50. Quid dulcius, quidve salubrius, quam Deum laudare quod animam pascit, et epulas illi suaves delectatione concedit. Super *Psal.* xxxxi, vers. 5 : *Sonus epulantis.*

51. Nullus immolat Deo sacrificium laudis, nisi qui a terrenis viliis fuerit segregatus. *Prose.*

52. Non enim placet Domino, si laudes ejus turpis persona decantet : actum videlicet querit probabilem, non dulcisonam vocem.

53. Sacrificemus ergo Domino laudando, qua sapientia cuncta disponat, qua pietate peccatoribus parcat, qua fortitudine diabolum vincat. Super *Psal.* xxxviii, vers. 15, *Immola Deo, etc.*

54. Multo acceptior est laus puro corde fusa Deo, quam potest peccandum placere mactatio. Super *Psal.* 68, vers. 36.

55. Qui Deo dat laudes, se facit esse laudabilem ! et qui illi dat honorem, sibi conquiri sine dubio dignitatem. Super *Psal.* lxxvii, vers. 37, *Date gloriam Deo.*

56. Facta Domini narrare, laudasse est : cujus dum opera referuntur, gloria semper augetur. Super *Psal.* xlii, vers. 5, *Narrantes laudes Domini, etc.*

57. Ille Deum laudare nunquam desinit, qui collata beneficia non potest oblivisci. Super *Psal.* cii.

58. Quale sacrilegium est, ut cum omnis creatura jubetur benedicere Dominum, homo desinat laudare Deum, qui ad imaginem et similitudinem ipsius noscitur esse procreatus? Super *Psal.* cii.

59. Dominum laudat, qui se probabilis actione commendat. Super *Psal.* lxxvii, vers. 1.

60. Nomen Domini laudat, qui virtutes ejus sancta predicatione celebrat. *Ibid.*

61. Nihil suavius quidquam potest dici, nec salubrius actitari, quam laus Dei. Super *Psal.* cxiv, proemio.

62. Miranda complexio, vera predicatio, sic laudare Dominum, ut quantum est magnus non astimes explicandum : sensus enim totius creature deficit, et adhuc illa retractio semper crescit. *Prose.*

63. Nam sicut nullo loco clauditur, ita nec eloquentia quamvis amplissima ejus possunt precocia terminari.

64. Virtus inexplicabilis, pietas incomprehensibilis, sapientia ineffabilis, cujus verba definitio est, finem in sanctis laudibus non habere. Super *Psal.* cxli, vers. 3, *Magnus Dominus et laudabilis nimis.*

65. Quid felicitas, quam modo exercere, quod te speras in futura beatitudine peragere? Super *Psalm. cxlvi*, vers. 4, *Laudate Dominum*, etc.

66. Dignum est, ut inaqueque res secundum precepti muneris modum, eum laudet artificem. Super *Psalm. cxlviii*, vers. 4, *Laudate Dominum*, etc.

67. Quid dignius, quam ut creatura Creatorem suum, id est, conditio rerum, proprium laudet auctorem? *Ibid.*, vers. 4, *Laudent nomen Domini*.

DIONYSIUS
CARTEUS.

68. Laudatio viatorum fumum habet distractionum, multiplicemque defectum quia sic laudat Altissimum, ut proprium evadere queat periculum. Super *Hymn. Adventus ad Vesperas*.

69. Nullum tempus potemus longum, nullum actum difficilem, nullum laborem molestum, nullam adversitatem prograndem, quibus Deum honorare ac laudare valeamus. Super *Hymn. Ascensionis*.

70. Cum omni humilitate, attentione, timore, reverentia, et fervore Omnipotentem adora, lauda et cole. *De Profess. monast.*, art. 20.

FRANCISC.
SIELEMAN.

71. Cum magno laudandus, ne etiam inter laudandum indigne quidquam de eo dicatur; imo quod et sufficienter de eo nil dicere possit.

72. Unde sicut digne eum cognoscere non possumus, ita neque digne et sufficienter laudare.

73. Ut merito sicut ejus cognitione, sive investigatione, sic et in ejus laudatione trepidare debeamus.

74. Eo quod non minus presumptuoso laudatori, quam presumptuoso investigatori sit periculi.

75. Nam interdum contingit presumptuosum laudatorem tunc maxime blasphemare, cum laudare magnifice Deum existimat.

76. Quod autem digne nec inveniri, nec laudari a nobis possit Deus, in causa est super excellentis magnitudinis majestas. In *Elucid.*, super cap. xxxviii, *Job*.

77. Omnis qui Deum laudat, quasi praesens assistere debet Deo, quem laudat, et cum eo velut colloqui. In *Annot. super Psalm. xxxii*, vers. 4, *Rectos decet collaudatio*.

78. Peccator quasi os et labia sibi claudit, quando peccatum facit, ut digne Deum laudare non possit. In *Annot. super Psalm. l*, vers. 16, *Domine labia mea*.

GLOSS. INT.

79. Ministri Ecclesiae debent semper et ubique Deum laudare. Super I, *Parall.*, cap. 23.

GLOSS. ORD.

80. Nemo digne Deum laudare potest, nisi qui

Patrem et Filium et Spiritum sanctum confessione per fidem, spem, et charitatem laudaverit. *Ibid.*, cap. 26.

81. Prudens expectat aeternam salutis non pauco tempore, sed omni tempore vita suae Deum laudat. *Prose.*

82. Deus enim in diebus vite laudatur, in diebus autem mortis non potest laudari.

83. Sic itaque qui delictorum mortis subditus jacet, iniquitatibus involutus, Deum laudare non potest.

84. Conversus vero cum fuerit, tanquam de morte transitur ad vitam, illico laudis officio dignus invenitur. Super *Orat. Manass.*, in illud: *Laudabo te temper*.

85. Laudat qui subditus est Deo, aliter distortus est. Super *Psalm. xxxii*.

86. Non est salubris aliquid quod delectat quam laus Dei. Super *Psalm. cxvii*.

87. Coelestes virtutes a laude Dei non cessant: non quod ministerio eorum egrotet Deus, sed ut bonitatem suam ostendat. Super *Psalm. cxviii*.

88. Os quod clausum fuit a laude Dei, claudetur a delentis malis suis. Super *Oseam*, cap. iv.

89. Tota die Deum laudat, qui omnia bene agit. Super *Psalm. xxxix*.

90. Recta mentis est, Deum non solum in prosperis benedicere, sed etiam in adversis collaudare. Lib. 8, in *Registro*, indict. 3, cap. 31, epist. 31, ad *Libertin. Express.*

91. Eorum laus ad Omnipotentis Dei aures nequaquam pervenit, quorum cor a semita justitiae per prave intentionis studium elongatur. In *septem Psalm. penit.*, super *Psalm. iv*.

92. Agnitionem nominis, laus sequitur confessionis. *Prose.*

93. Quae major laus Dei est, quam quod mundus in unitate fidei collectus, non solum opera ejus annuntiat, sed vita eum et operibus laudat. *Ibid.*, super *Psalm. v*, vers. 22.

94. Omnis creatura non voce, sed opere laudat Dominum: quia ex creaturis consequenter Creator intelligitur, et in singulis operibus atque affectibus Dei magnificentia demonstratur. Super *Daniel.*, cap. 3, super illud: *Benedicite, omnia opera etc.*

95. Quidquid boni agimus, a Deo deputatur esse: quidquid mali facimus, a nobis est; laus Dei perfecta est, et laus hominum imperfecta. Super *Psalm. xxv*, vers. 7: *Ut audiam vocem laudis*.

96. Sicut carmina saeculi sunt sine et carmina Ecclesiae unde laus Dei cantatur, a nobis est; laus Sanctorum est. Super *Psalm. lxxi*.

97. Qui proficit, quotidie potest benedicere

Deum: quid enim mihi prodest, si heri benedixi, et hodie non possum benedicere? assidue ergo est benedicendus. Super *Psalm. xvii*, vers. 2, *Benedictus Dominus*, etc.

S. HILARIUS

98. Sicut majestatem Dei metuitis, ita eum charitate laudatis. Super *Psalm. cxxxiv*.

99. Servitium creaturarum, laus Dei est. Super *Psalm. cxlviii*, vers. 3.

100. Nihil occultum, nihil clausum, nihil obligatum sub Dei confessione in corde retinendum. In *Explanat. super Psalm. lxxi*.

HUGO A S.
VICTORE.

101. In laude Deum magnificat, qui opera potentiae et misericordiae ejus mente diligit, et ea ceteris ad laudem Creatoris narrat. Lib. 4, de *Claustr. anima*, cap. 22.

102. Ille pro humano modo digne Deum laudat, qui ejus laudem mundo corde et ore decantat. *Prose.*

103. Ille bene laudat, qui quod profert ore versat in corde.

104. Ille bene laudat, qui in corde habet rectitudinem, et in ore laudationem.

105. Ille solus vere laudat, qui quod ore clamavit demonstrat. *Serm. 53, de Divers.*

HUGO CARD.

106. Felix lingua, quae nescit nisi de divinis componere sermonibus. Super *Psalm. ii*.

107. Non solum per opera, sed etiam per verba laudandus est Deus. Super *Psalm. ix*.

108. Laus Dei et oratio, arma sunt contra inimicum. Super *Psalm. xii*.

109. Laudandus est Deus, propter quinque maxime causas. Prima, quia fidelis est in verbo; secunda, quia est discretus in opere; tertia, quia est misericors in dilectione; quarta, quia justus est in actione; quinta quia largus est in datione. Super *Psalm. xxxii*.

110. Officium Religiosi est laudare Deum. Super *Psalm. xxxix*.

111. Sunt quidam qui Deum laudant, et magnificant in prosperitate, sed blasphemant in adversitate. Super *Psalm. 70*.

112. Cor evagans ad exteriora non potest laudare Dominum. Super *Psalm. cxi*.

113. Omnis lingua, quae Deum non confitetur, Barbara est. Super *Psalm. cxxii*.

114. Non potest quis magnificare Deum, quin merito exultet. Super *Luc.*, cap. 4.

LACT. FIRMI.

115. Laudatio ut Deo sit accepta, et humilitate et timore et devotione maxima opus est. Lib. 6, de *Divin. inst.*, cap. 25.

S. LAURENT.
JUSTINI.

116. Nihil in hujus peregrinationis tempore, sic Angelorum imitatur vestigia, sicut pura Dei laudatio. *De Casto convivio*, cap. 25.

117. Laus divina est sacrificium salutare, oblatio munda, thymiana suavissimum, munus ac-

ceptabile, grata libatio, fragrantissimus odor, hostia immaculata. *Ibid.*

118. Fideles et pii discipulos veritatis nihil magis commendat, et munus, quam perseverans in Deum indefessa laudatio. *Serm. 4, de Jejun. decim mensis*.

S. LEO I.

119. Deus a nobis honorandus, atque laudandus est. *Serm. 5, de Jejun. decim mensis*.

120. Qui verus christianus est, semper debet Patri ac Domino suo laudes dicere, et in ejus gloriam omnia procurare. *Homil. 2, de non Timendis hostibus*.

S. MAXIMUS
EP. TAURIN.

121. Deum verbis lauda, operibus cole, et cogitatione honora. *Parones*, 8.

S. NILUS
AB. MART.

122. Inter omnia recte facta nullus partus est praestantior, quam hymnus in Deum Patrem omnium. *Lib. de plant. Noe*.

PELLO JUD.

123. Benedicendus est Deus, qui non solum non peccit malos, sed etiam bona pro malis reddit, et bonos facit. Super *Psalm. cii*, vers. 2.

S. PROSPER.

124. Sicut nullus est locus, qui non dominationi Dei subiacitur: ita nullus est locus, in quo ejus debeat cessare benedictio. *Ibid.*, vers. 20.

125. Sive latus de secundis, sive tristis de adversis ducatur dies, nunquam a Dei laude cessandum est. Super *Psalm. cxlv*, vers. 2.

126. Nullo fine laudatio Dei concluditur, cuius magnitudinis nullus terminus invenitur, et in cuius predicatione quidquid laudator poterit cogitare, non sufficit. *Prose.*

127. Qui ergo omni laude semper est major, sine fine laudatur. *Ibid.*, vers. 3.

128. In conversatione spiritualium servorum Dei, quidquid domi foris que agitur, laus Dei est: cuius et doctrina et munere ita vivitur, ut nihil actionum Dei laude sit dignum. Super *Psalm. cxlvi*, vers. 4.

129. Ne te pigeat divinam clementiam laudare, ut multum habes; quia quanto plus laudabis, tanto ardentius amabis. *Part. 4, tract. de Exterminat. mali*, cap. 4.

RICHARD. A
S. VICTORE.

130. Libenter lauda summe bonum, glorifica summe beatum, magnifica majestate immensum, aeternitate infinitum. *Part. 4, lib. 2, de Erudit. hom. inter.*, cap. 61.

131. Si aliquis suum conditorem non laudat, tanquam ingratus non laudat. Super *Psalm. cxlviii*, vers. 4.

S. THEODOR.

132. Matura et immatura aetas Deum celebrat. *Ibid.*, vers. 42.

133. Non peccatorum, sed Sanctorum proprium est, Deum laudare. *Ibid.*

134. Summis Deus effertendus est laudibus, sed non ea prorsus ratione, qua homo hominis laudes predicat. 2, 2, quest. 91, art. 1.

S. THOMAS
AQUINAS.

135. Deus est ore laudandus, non ei ut nostros conceptus manifestemus, sed ut nos ipsos, et alios audientes, ad ejus reverentiam inducamus. *Ibid.*

136. Ideo salubriter fuit institutum, ut in divinas laudes cantus assumerentur, ut animi infirmorum magis provocarentur ad devotionem. *Ibid.*, art. 2.

137. Est quoddam frenum animam ab interitu peccati retrahens, laus divina. *De perfect. vita spirit.*, cap. 9.

THOMAS A
KEMPIS.

138. O quam gratum et commendabile collegium, ad laudandum Deum præcipue dedicatum ubi sunt tot tube resonantes, quot voces in choro alacriter cantantes. *Serm. 4, de Novit.*, divis. 2.

139. Nihil salubrius, nihil jucundius, nihil dulcius, quam Deum laudare. *Ibid.*, *serm. 28*, divis. 8.

140. Laudemus Deum in terris, quem laudant omnes Angeli in cælis. *Serm. 6, ad Fratr.*, divis. 7.

141. Ille Deum veraciter laudat, qui viliter de se sentit: et quidquid boni cogitat, loquitur et facit, hoc totum fideliter Deo adscribit. In *Hortulo Rosar.*, cap. 8.

142. Quidquid boni facis, ad laudem Dei facias. *Ibid.*, cap. 16.

143. Sit semper laus Dei in ore tuo, tam in prosperis, quam in adversis. *Ibid.*, cap. 13, sect. 2.

144. Lauda Deum cum in omnibus Sanctis in terris, quem laudant omnes Angeli in cælis. Si laudas, Angelis assimularis: si non laudas, ingratus es, et peior bestius, quæ eum laudant. *Ibid.*, cap. 18.

145. Nil tibi melius, nil salubrius, nil suavius, nil jucundius, nil dignius, nil altius, nil felicius, nil perfectius, nil beatius, quam ardentissime amare et altissime laudare Deum. *Prosec.*

146. Hoc centies dico, hoc millies replico: nullum studium elegantius, nullum opus eminentius quam amare et laudare Deum. In *Valle lilior.*, cap. 26.

147. Lauda Deum, et laudaberis: benedic, et benediceris: sanctifica, et sanctificaberis: magnifica, et magnificaberis: glorifica, et glorificaberis. *Ibid.*, cap. 26, sect. 2.

148. Qui a Dei laudibus torpescit, aut tacet, aut se absentat, non est amicus Dei, nec civis cæli. *De Disciplin. claustr.*, cap. 8, sect. 5.

SENTENTIE PAGANORUM.

SIXTUS
PHILOSOPH.
TRISEMIS.

149. Ore prius Deum habeto et mente, quam respiris. *Sent.* 279.

150. Quis te laudabit supra te, an infra te po-

situm? quo vertam oculos, ut te laudem? supra ne, an infra, intus an extra? In te autem omnia, abs te omnia, præter omnia, omnia habes. *Prosec.*

151. Quando laudabo te Pater? tempus et momentum tuum capere non valemus, qua potissimum in re laudes cantabo tuas? num in iis que creaveris; an in illis, que non creaveris potius, num in iis forte, que in lucem et tenebris eruisit, an in iis que latent adhuc arcano sinu recon-

ditata? 152. Per quid tamen hymnos tuos dicabo? num quid in laudatione tali ego ipse mei juris existam, an potius alter efficiar? ipse profecto es quidquid ego sum, ipse es quidquid agam, ipse es quidquid denique dicam: ipse enim es omnia, neque aliud præter te quidquam. Quid sane non es ipse? es quidem intelligens Pater, fabricans Deus, efficiens hominum, bona faciens omnia. *Lib. de potest. et sap. Dei*, cui tit. *Pimander*, cap. 5.

153. Hominum laudibus et obsequiis, cælium, caelestesque delectantur: nec immerito in hominum cœtum causarum, chorus est a summa divinitate demissus, ut modulatis hominum cantilenis, concelebraretur laudibus, qui solus omnia, ut Pater est omnium, atque ita caelestibus laudibus, nec in terris harmonie suavitas defuisset. *De Volunt. divina*, cui tit., *Asclepius*, cap. 5.

154. Deus ab omnibus frequentibus laudum præconiis, benedictionibusque celebretur. *Ibid.*, cap. 9.

Vide etiam tit. *Creatio*, sent. 19; *Officium divin.*, sent. 10; *Servire Deo*, sent. 37.

LECTIO.

Definitio. Lectio est sedula Scripturarum cum animi intentione inspectio. In *Scala claustral.*, cap. *Cum.* S. BERNARD.

SENTENTIE PATRUM.

1. Cur non illa tempora, quibus ab Ecclesiasticis, lectio impendas? cur non Christum revissas, Christum alloquaris, Christum audias? *Prosec.* S. AUGUST.

2. Christum alloquimur, cum oramus: Christum audimus, cum divina legimus oracula. *Lib. 4, Offic.*, cap. 20.

3. Nihil prodest legisse, nisi ea que legeris bona in memorie thesauro reposeris. In *fragmento de fide Resurrectionis.*

4. Cito pigrescit iudicium humanum, nisi jugi lectione reparatur. *Part. 1, tit. 3, cap. 4, § 2.* S. ANTONIO

5. Quæ est ista perversitas, lectionis nolle obtemperare, dum vult ei vacare, et ut quod ho-

S. AUGUST.

num est diutius legatur, ideo facere nolle quod legitur? *Prosec.*

6. Quis enim nesciat tanto citius quemque cum bona legit, quanto citius facit quod legit? *De Opere monach.*, cap. 17.

7. Tale est ingenium nature nostræ, ut torpescat si usus desit lectionis. *Prosec.*

8. Sicut ferrum, nisi usum fuerit, eruginem generat: ita et anima, nisi frequentius divinis exerceatur lectionibus, nascuntur illi peccata. *De Quest. Veter. et Novi Testament.*, quæst. 120.

9. Non est ut hæreat lector, ubi caliget auditor. *Lib. 2, contra Julian.*, cap. 5.

10. Quando legis, Deus tibi loquitur. *Super Psalm. lxxxv.*, vers. 4.

11. Lectio inquirat, meditatio invenit, oratio postulat, contemplatio degustat. *Prosec.*

12. Lectio quasi solidum cibum ori apponit, meditatio masticat et frangit, oratio saporem acquirit, contemplatio est ipsa dulcedo quæ jucundat et reficit.

13. Lectio in cortice, meditatio in adipe, oratio in desiderii postulatione, contemplatio in adeptæ dulcedinis delectatione. *De Scala paradisi*, cap. 2.

14. Quid prodest lectione continua tempus occupare, Sanctorum gesta et scripta legendo transcurrere, nisi ea masticando et ruminando, succum et bibamus, et transglutendo usque ad cordis intima transmittamus, et studeamus eorum opera agere quorum facta cupimus lectitare? *Ibid.*, cap. 10.

15. Lectio sine meditatione arida est, et meditatio sine lectione erronea est. *Ibid.*, cap. 11.

16. Qui vult cum Deo semper esse, frequenter debet orare et legere: nam cum oramus, ipsi cum Deo loquimur: cum vero legimus, Deus nobiscum loquitur. *Serm. 4, Feria 6, post Dom. Pass.*

17. Labor honestus est lectionis, et nullum ad emundationem animi proficit. *Ibid.*

18. Melior est unius diei lectio quam plurimum scripto; si eadem res uno die legatur, quæ pluribus scribitur. *Lib. 6, Musica*, cap. 4.

19. Qui cum iudicio legunt, approbando approbant, et improbandi improbanda. *Lib. 2, de Anima et orig.*, cap. 17.

20. Omnes qui legimus, nitimur hoc indagare atque comprehendere quod voluit ille quem legimus. *Lib. 12, Conf.*, cap. 18.

21. Quod semel lectum est, nullo modo arbitramini satis vobis innotescere. *De Corrept. et grat.*, cap. 1.

22. Ex iis que legimus, aliqua etiam que

non legitimus intelligimus. *Lib. 3, contra Maxim.*, cap. 3.

23. Non omne quod legitimus, credere debemus. *De Natura et gratia*, cap. 39.

24. Si quis horum que leguntur cupit adipisci, amet. *Serm. 79, super Cant.* S. BERNARD.

25. Utilis est lectio, utilis eruditio; sed multo magis unctio necessaria est. In *Declam.*

26. Certis horis, certæ lectioni vacandum est. *Prosec.*

27. Fortuita enim et varia lectio, et quasi casu reperta, non sedificat, sed reddit quasi animum instabilem: et leviter admissa, levius recedit a memoria. *De Vita solit.*

28. De quotidiana lectione aliquid quotidie in ventrem memorie demittendum est, quod fidelius digeratur, et sursum revocatum crebrius ruminetur, quod proposito conveniat, quod intentioni proficiat, quod detineat animum, ut aliena cogitare non libeat. *Ibid.*

29. Hauriendus est sæpe de lectionis serie affectus, et formanda oratio, que lectionem interrumpat, et non tam impediat interrumpendo, quam puriorem continuo animum ad intelligentiam lectionis restituit. *Ibid.*

30. Intentioni servit lectio, si vere in lectione Deum quærit qui legit, omnia que legit cooperantur ei in bonum: si autem in alio decilianti sensus legentis, omnia trahit post se ipsum. *Ibid.*

31. Lectionis modum similis meditatio sequi solet. *Ibid.*

32. Da operam interne lectioni, ut legas, inspicias, et cognoscas te ipsum. *Prosec.*

33. Quid prosunt scripta lecta et intellecta, nisi temetipsum legas et intelligas? *Lib. Medit.*, cap. 17.

34. Sæpe proluxa lectio, longitudinis causa memoriam legentis obliterat. *De inter. domo*, cap. 50.

35. Post lectionem est orandum. Et si quis ad legendum accedat, non tam quærat scientiam, quam saporum. In *Speculo monachor.*

36. Lectio docet quid facias, discernit quid caveas, ostendit quod tendas. *Serm. 50, ad Sororem.*

37. Lectionibus divinis est anima nutrienda. In *Speculo discipl.*, cap. 13. S. DONA.

38. Non legas que non sedificent; qui vana lectio vanas generat cogitationes, extinguit mentis devotionem. *De Instit. Novit.*, part. 1, cap. 44.

39. Lectio dat materiam, et quasi semen bonæ cogitationis. *Ibid.*, cap. 4.

40. Etiam si aliquis nesciens literas, non po-

S. CESARIUS
ARELAT.

lectionem præsumpserit libenter audire. Homil. 22.

CASSIODOR. 41. Quidquid legeris, dulcescere poterit tibi, si sapore superni muneris cordiarius. Super *Psalm.* xc, in proemio.

S. EPHREM. 42. Si lectionem incumbas, instar sapientis apiculæ mel ex floribus sibi colligentis, fructum ex eis que legis pro animi medella desumito. *Directa vivendi ratione*, cap. 36.

43. Cum legis, studiose et accurate legas, magna cum tranquillitate atque industria percurrens versum. *Prosec.*

44. Dum legis, non studeas dumtaxat libri folia evolvere: sed non pigeat bis terve ac sæpius eundem repetere versum, ut vim orationis intelligas. *De patientia et consummat.*

S. FULGENT. 45. Nec lectio desit operibus bonis, nec bona opera desint studio lectionis. Epist. 6, ad *Theodor.*, cap. 9.

S. GREGOR. MAGNUS. 46. Sanctorum exemplorum flamma animus legentis incenditur. Homil. 15, super *Ezech.*

47. Multi legunt, et ab ipsa sua lectione jejuni sunt. Homil. 10, super *Ezech.* super illud: *Vendit tuus comedet*, etc.

48. Qui verba legendo custodiunt, et sensus minime attendunt, nec verba intelligi faciunt, et sensus frangunt. Lib. 6, in *Registro*, indict. 15, cap. 191, epist. 27, ad *Narsam*.

S. HIERON. 49. Semper in manibus tuis sit divina lectio, ut omnes cogitationum sagittæ (quibus adolescentia percussa solet) hujusmodi clypeo repellantur. Epist. 9, ad *Sabinam*.

50. Ista legendo non noveris, quibus incontinentibus et miseris subvenitur: sed illa potius lectiles, quibus pudicitia coronatur. Epist. ad *Gerontium*.

51. Crebrinus lege, disco quam plurima. Epist. 22, ad *Eustochium*.

52. Legenti fastidium generat longitudo. Epist. 2.

53. Optime a teris lectione divina, si eam tibi adhibes speculi vice, ut ibi velut ad imaginem suam anima respicias, vel fœda queque corrigat, vel pulchra plus ornent. Epist. 1, ad *Demetriad.*

54. Lectionem frequenter interrumpat oratio, et animam jugiter adhaerentem Deo, grata vicissitudo sancti operis accendat. *Ibid.*

55. Sit lectio temperata, cui finem consilium, non lassitudo imponat. *Ibid.*

56. Tunc Scripture prosunt legenti, si quod legitur, opere compleatur. Lib. 1, super *Micheam*, cap. n, super illud: *Ne loquamini loquentes*, etc.

S. HILARIUS. 57. Optimus lector est, qui dictorum intelligentiam expectat ex dictis, potius quam imponat; neque cogit id videri dictis contineri, quod ante

lectionem præsumpserit intelligendum. Lib. 1, de *Trinit.*, verbo *Sed vos*.

58. Divina lectio docet, quod scribo delectet, et quod imitari expediat. *De Scriptur. et Scriptor.*, cap. 13.

59. Valde est utilis divina lectio: nam per lectionem discimus quid cavere, quid agere, quod tendere debeamus. *Prosec.*

60. Lectio ad orationem instruit et ad operationem, informat ad contemplativam vitam et activam. Super *Regul. D. August.*, cap. 9.

61. Frustra accedit ad legendum, qui non amat. Lib. 1, de *Anima*, cap. 9.

62. Legite atque diligite; et quod propter dilectionem legitis, ad hoc legite, ut diligatis. *De laude charit.*

63. Prudens lector omnes libenter audit, omnia legit, non scripturam, non personam, non doctrinam spernit: indifferenter ab omnibus quod sibi deesse videt querit, nec quantum sciat, sed quantum ignoret considerat. Lib. 3, *Didasc.*, cap. 12.

64. Geminus est divinarum lectionis fructus; quia mentem vel scientia erudit, vel moribus ornat: docet quod scire delectet, et quod juvari expediat. *Ibid.*, lib. 5, cap. 6.

65. Christiano Philosopho lectio exhortatio debet esse, non occupatio; et bona desideria pacere, non necare. *Ibid.*, cap. 7.

66. Non oportet lectionem esse fastidium, sed oblectamento. *Ibid.*

67. Pie legit, qui cum devotione legit que legit: et que non intelligit, non reprehendit, sed studiose inquirat. Super *Sapient.*, cap. 1.

68. Lectio spiritualis salus est animæ, spiritusque divini, et perfecta securitas. Homil. 10, super *Gen.*

69. Quod ad augendas vires corpori sensibilis cibis facit, id animæ lectio præstat. *Ibid.*, homil. 29.

70. Lectio spirituale alimentum est, et fortem reddit animam, et constantiorem. *Ibid.*

71. Domi lectioni sacre vacare, Christianum decet. *Ibid.*

72. Lectione primo lingua reformatur, deinde anima pennas assumit et elevatur, jubareque solis justitiæ illustratur, et per tempus illud ab immundarum cogitationum illecebris liberata, multa quiete ac tranquillitate fruatur. *Ibid.*

73. Scripturarum lectio, eorum est reservatio. Homil. 2, de *verbis Isaie*.

74. Ubique fuerint libri spirituales, et eorum lectio, illinc omnis expellitur vis diaboli, multaque legentibus accedit consolatio. Conc. 8, de *Lazaro*.

75. Magna adversus peccatum munificio est, Scripturarum lectio. *Ibid.*

76. Fieri non potest, non potest, inquam, fieri, ut quis sine fructu discedat, qui assidua attentaque Scripturarum lectione fruatur. *Ibid.*

77. Solet lectio non mediocriter lectores illuminare, atque colligere mentem. Gradu 28.

78. Noli antequam virtute spirituali præditus sis, eos libros legere, qui menti nocere possint. *Ibid.*

JOAN. SAB. 79. In libris sunt que omnibus prosunt, dum tamen legantur modesta dispensante, ut que nihil continent, nisi edificationem fidei et morum. *Prosec.*

80. Sunt que solidioribus animis faciant, habenda quidem præcæ a lectione simplicium.

81. Sunt que natura bonæ mentis omnino eiciant: sunt que digerant in usum morum, aut eloquentia, sunt que inducent animam, et in fide et bonis operibus solam faciant crudelitatem.

82. Vix autem invenitur scriptum, in quo si non in sensu vel in verbis, non reperitur aliquid quod prudens lector emitit.

83. Cæterum libri catholici tutius leguntur, et cautius, et gentiles simplicioribus periculosius patent: sed in utrisque exerceri fidelioribus ingenii utilissimum est.

84. Nam exquisita lectio singulorum, doctissimum, cauta electio meliorum, optimum facit. Lib. 7, de *Nugis curial.*, cap. 10.

85. Sunt nonnulli quos plus delectat lectio nova et curiosa, quam divina. Super *Prolog. Regule*, S. *Bened.*, cap. 2, text. 2.

86. Quanto quisque in lectione assiduus fuerit, tanto fructum ex ea uberius capit. *De laud. scriptor.*, cap. 16.

87. Lector strenuus, potius ad agendum que legit, quam ad sciendum est promptissimus. *Prosec.*

88. Minor est pena nescire quid appetas, quam ea que legendo noveris, jam implere.

89. Sicut enim legendo, scire conenpiscimus, sic sciendo recta, que per lectionem didicimus, implere debemus. Lib. 3, de *Summo bono*, cap. 8, sent. 8.

90. Nemo potest sensum scripturæ sanctæ cognoscere, nisi legendi familiaritate. *Ibid.*, cap. 9, sent. 1.

91. Arrogantes nunquam consequuntur legendo perfectam scientiam: nam quamvis scientes in supercilio videantur, medullitus tamen veritatis arcana non tangunt, quia arrogantia nube præpediuntur. *Prosec.*

92. Semper enim arrogantes legunt, quærunt, et nunquam inveniunt. *Ibid.*, cap. 11, sent. 2.

93. In lectione non verba, sed veritas est amanda. *Ibid.*, cap. 13, sent. 8.

94. Lectio memorie auxilio eget, que si fuerit naturaliter tardior, frequenter tamen meditatione acuitur, ac legendi assiduitate colligitur. *Prosec.*

95. Sepe prolata lectio longitudinalis causa memoriam legentis obliterat: quod si brevis sit, subnotoque libro sententia retractetur in animo: tunc sine labore legitur, et ea que lecta sunt recedendo memoria minime excidunt. *Ibid.*, cap. 14, sent. 7.

96. Acceptabilior est sensibus lectio tacita, quam aperta. *Prosec.*

97. Amplius enim intellectus instruitur, quando vos legentis quiescit, et sub silentio lingua movetur.

98. Nam clare legendo et corpus lassatur, et vocis aumen obtunditur. *Ibid.*

99. Non potes parvam nasci utilitatem ex lectionis auditu; siquidem oratio fit ipsa pinguior: dum rerum, quas audivit, imagines currit. Lib. de *Offic. Eccles.*, cap. 10.

100. Lectio vitæ demit errorem, lectio a mundi subtrahit vanitatem, lectio docet quid caveas, lectio ostendit que tendas. *Prosec.*

101. Multum proficis, cum legis: si tamen facias, quod legis. Lib. 2, de *Synonym.*, cap. 4.

102. Lege quod legis, ut intelligas: si autem intelligere non vis, nequidem lege, ne contemneris velut ignorans que legis. Lib. 1, epist. 141, ad *Adamantium*.

103. In eis lectionibus libenter versare, que spirituale profectum adjuvant. *Prosec.*

104. Lectio, que pietati, aut justæ rationabilitate necessitati non servit, vana est. In *Can. vitæ spirit.*, cap. 46.

105. Dum sacra legere paras, oculus intentionis tue sit simplex, desiderium placendi Deo sanctæ humilitati conjunctum, tibi deatatum prebeat: alioqui si prave curiosus, superbiusque fueris, periculosus erit lectionis exitus. *Prosec.*

106. Nam mel quod ex ipsis lectionibus floribus salubriter exangere debueras, tibi in venenum facile convertes. *Ibid.*

107. Vanitatis rebus que caducis deditis lectio sacra non panis, sed lapis est. *Ibid.*

108. Certe lectioni animum prædenter astringe, ordinemque servato: lectio enim incerta et erraticæ spiritum magis dissipat, quam promovet, si desit justa ratio talem lectionem sectandi. *Ibid.*

109. Lectionem sacram amos, sed orationem lectioni præferas. In *Brevi regula tyronis*, verbo *Lectionem*.

110. Sit sacra lectio vobis cibus, gladius, me-

HUGO A. S. VICTORE.

S. JOAN. CI.

JOAN. SAB.

HEGO CARD.

S. JOHANNES CHRYSOST.

JOAN. TRITE.

S. ISIDORUS HISPAL.

S. ISIDORUS PELUSIOTA.
LEODIVICTUS
ELOSIVS.

- dicina, requies. *Epist. 125, ad Gualter. episcop. Rothomag.*
- PETR. BLES. 111. Valde saporabilis est lectio, quam interpellata sorbet animæ intentio. Lib. 2, epist. 4, ad Hugonem.
- PETR. CELL. 112. Mensæ lector sollicita consideratione pendat, quam aperte, quam denique intelligibiliter legere debeat, quandoquidem cum refectione, ille pabulum exhibet animarum. *Prosec.*
- S. PETRUS DAMIANUS. 113. Sic ergo legendum est, ut dum caro sua stipe reficitur, anima quoque cœlestibus epulis saginetur.
114. Legatur non lectori, sed auditori: nec accipietur proprie rumusculus fame, sed edificationi potius consulat aliena.
115. Nec curet quid de lectore dici, sed quid de lectione possit intelligi. *Opusc. 13, cap. 18.*
116. Minor reatus est, sancta non legere, quam lecta violare. *Lib. 5, de Gubern. Dei.*
- SALVIANUS. 117. Legem legimus, et legitima calcamus. *Ibid.*
118. In omni volumine profectus magis quaeritur lectionis; quam nomen auctoris. *Ibid., epist. ad Salonium episcopum.*
119. Tam imbecillia sunt lusus temporis iudicia, ac penè tam nulla, ut hi qui legunt, non tam considerant quid legant, quam cujus legant: nec tam dictionis vim atque virtutem, quam dictatoris cogitent dignitatem. *Ibid.*
120. Liber, si placet, debet exhiberesatiatatem: si displicet, debet movere fastidium. *Lib. 5, epist. 2, ad Nymphidium.*
- S. SIDONIUS EPISCOPIUS. 121. Ita libenter devotos et simplices libros legere debemus, sicut altos et profundos. *Prosec.*
- THOMAS A KEMPIS. 122. Non te offendat auctoritas scribentis, utrum parvæ vel magnæ litteraturæ fuerit, sed amor puræ veritatis te trahat ad legendum: non quaeras quis hoc dixerit, sed quid dicatur, attende. *Lib. 1, de Imit. Christ., cap. 5.*
123. Si vis profectum haurire, lege humiliter, simpliciter, et fideiter. *Ibid.*
124. Non est dignus in sacro libro legere, qui nescit lecta custodire. *In Doctrina juven., cap. 5.*
- SENTENTIE PAGANORUM.
- CATO POET. 125. Multa legas facito; perlectis perlege multa. *Lib. 3, Distich. metr. 39.*
- SENECA. 126. Onerat discentem turba, non instruit multoque satius est, paucis te auctoribus tradere, quam errare per multos. *De tranquillit. animi, cap. 9.*
127. Non quam multos, sed quam bonos habeas libros; lectio certa prodest, varia delectat. *Epist. 45.*

128. Alit lectio ingenium, et studio fatigatum, non sine studio tamen reficit. *Epist. 84.*
129. Quidquid legeris, ad mores statim referas: motus compeste, mercentia in te excita, soluta constringe, contumacia doma, cupiditates vexas. *Epist. 89.*
130. Distrabit animum librorum multitudo: itaque cum legere non possis, quantum haberis: sat est habere, quantum legas. *Prosec.*
131. Probatos utique semper lege, et si quando ad alios divertere libererit, ad priores redi.
132. Quotidie aliquid compara: et cum multa legendo percurreris, unum exerce, quod illo die concoquas: hoc ipse quotidie facio, ex pluribus que lego aliquid apprehendo. *Epist. 2.*
- Vide etiam lit. *Scientia Dei, sent. 6; Scripta, sent. 9, 11; Scriptura sacra, sent. 47, 48, 49.*

LEX IN GENERE.

- Etyologia.* Lex dicitur ex eo quod animos nostros liget, suisque tenet constitutis. *Super Psalm. 4, vers. 2.*
- Dicitur lex a ligando, quia obligat ad agendum. *1, 2, quest. 90, art. 1.*
- Definitio.* Lex est quedam ordinatio rationis ad bonum commune ab eo, qui curam habet communitatis promulgata. *Part. 4, tit. 2, de Lege, cap. 2, § 1.*
- Lex est quedam mensura directiva actuum, secundum quam inducitur homo ad aliquid agendum, vel retrahitur ab agendo mala. *Ibid., et S. Thom. Ag. 2, quest. 90, art. 1.*
- Lex est constitutio populi, qua majores natu simul cum plebibus aliquid sanxerunt. *In Decr. part. 1, dist. 2, can. Lex., et S. Isid. Hispal., lib. 5, Etym., cap. 10.*
- Lex est, per quam facienda jubentur, et non faciendi prohibentur. *De fruct. carnis et spirit., cap. 13.*
- Lex est recta ratio practica, secundum quam motus et operationes rerum in suos fines regulate ordinantur. *Part. 4, in Descript. terminor.*
- Lex est signum aliquod, per quod homo cognoscit id ad quod obligatus est iudicio et voluntate supremi sui legislatoris ad attingendum finem. *Part. 3, serm. de Justitia ad Regem.*
- Lex nihil aliud, est quam jubens agenda, et vitanda prohibens. *Libro de premitis.*
- Nihil aliud lex est, quam dictamen practice rationis in principe, qui gubernat aliquam communitatem perfectam. *2, 2, quest. 96, art. 1.*
- Lex nihil aliud est, quam dictamen rationis in presidente, quo subditi gubernantur. *Ibid. quest. 92, art. 2.*

- S. VALER. Nihil aliud est lex, quam bonitatis pietatisque consortium. *Homil. 13.*
- CICERO. Lex est ratio summa insita in natura, quæ jubet ea, quæ facienda sunt, prohibetque contraria. *Lib. 1, de Legibus.*
- Lex est recta ratio in iubendo, et vetando. *Ibid.*
- Nihil aliud est lex, nisi recta legislatoris ratio, imperans honesta, prohibens contraria. *Orat. 53, Philip. 11.*
- HUGO CARD. *Divisio.* Quadruplex est lex: scilicet carnis, est voluptas; mentis, est equitas; diaboli, est iniquitas; Dei, est charitas. *Super Psalm. vii.*
- Lex carnis, est mala pro malis reddere: lex mentis, bona pro bonis; lex diaboli, mala pro bonis; lex Dei, bona pro malis.
- Tres sunt leges male, lex membrorum, lex peccati, lex mortis. *Prosec.*
- Tres sunt leges bone, lex rationis, lex Moysi, lex spiritus vite. *Super Epist. ad Rom., in illud; Video aiam legem, etc.*
- RICHARD. A S. VICTORE. Quatuor sunt leges; lex Dei, diaboli, mentis, et carnis. *Prosec.*
- Lex Dei est gratuito velle prodesse, lex diaboli est gratis velle obesse, lex mentis est facere quod licet, lex carnis est facere quod libet.
- Lex diaboli abominabilis, lex carnis contemptibilis, lex mentis laudabilis, lex Dei desiderabilis.
- Lex diaboli ignominiosa lex, carnis periculosa, lex mentis officiosa, lex Dei gloriosa. *Part. 2, super Psalm. cxviii.*
- S. THOMAS AQUINAS. Quadruplex lex invenitur. Prima, lex naturæ; secunda, lex concupiscentiæ; tertia, lex scripturæ; quarta, lex charitatis et gratiæ. *Opusc. de decem precept., verbo Sicut.*
- S. ISIDORUS HISPALENS. *Differentia.* Omnes leges aut divine sunt, aut humane: divine natura, humane moribus constant. *Prosec.*
- Fas, lex divina est; jus, lex humana, transire per agrum alienum fas est, jus non est. *Lib. Etymol., cap. 2.*
- S. THOMAS AQUINAS. Hæc est differentia inter legem divinam et mundanam: quia lex mundana iudicat facta et dicta: divina autem, non hæc tantum, sed etiam cogitata. *Opusc. 9, de Decem precept., de nono precepto: Non concupisces.*
- CICERO. *Comparatio.* Sicut corpus sine mente, sic civitas sine lege. *Orat. 14, pro Cluentio.*

SENTENTIE PATRUM.

- S. AMBROS. 1. Leges Imperator fert, quas primus ipse custodiat. *Lib. 5, epist. 32, ad Valentinian. imperat.*
2. Lex scripta, quæ videbatur superflua, facta est necessaria, ut peccatum peccato solveret. *Lib. 9, epist. 71, ad Irenæum.*
- Tom. II.

3. Lex non solum agendi munus informat, verum etiam secreta emundat mentis affectum. *Super Psalm. cxviii, serm. 7, vers. 3.*
4. Lucet lex, sed non videtur, quia opera impiorum doctrina est, et contagione vitiorum, et cæcitate perfidia; populo autem nationum, lux est. *Ibid., serm. 14, vers. 4.*
5. Lex est iudex peccati, ostendit enim que latent peccata, et que impune non sunt apud Deum. *Super Epist. ad Rom., cap. 7, in illud: Lex Peccatum est? absit.*
6. Minus criminis est ante legem manifestatam peccasse, quam post legem firmatam, in illud: Peccatum operatum est mortem.
7. Tria concurrunt ad legem, scilicet auctoritas, veritas, et bonitas, et secundum hoc, oportet quod lex habeat principium, formam, et finem. *Prosec.*
8. Ratione principii debetur legi auctoritas, quia non potest esse principium legis, nisi habens auctoritatem.
9. Ratione formæ debetur legi veritas, quia nunquam fertur sine ratione recta, si sit propria lex, quia injusta non est lex.
10. Ratione finis debetur legi bonitas, quia non ordinatur nisi ad bonum. *Part. 4, tit. 12, cap. 1.*
11. Lex esse non videtur, que iusta non fuerit. *Lib. 1, de Libero arbit., cap. 5.*
12. Lex ista, que regendis civitatibus fertur, multa concedere, atque impunita relinquere videtur, que per divinam tamen providentiæ vindicantur, et recte. *Prosec.*
13. Neque enim quia non omnia facit, ideo que facit, improbanda sunt. *Ibid.*
14. Lex est summa ratio, cui semper obtemperandum est. *Ibid., cap. 6.*
15. Lex temporalis quamvis iusta sit, commutari tamen per tempora iuste potest. *Ibid.*
16. In lege temporali nihil iustum est atque legitimum, quod non ex æterna sibi homines derivaverint. *Ibid.*
17. In temporalibus legibus, quantumquam de his homines iudicent, cum eas institunt: tamen cum fuerint instituta atque firmata, non licebit iudici de ipsis iudicare, sed secundum ipsas. *De vera Relig., cap. 34.*
18. Conditor legum temporalium (si vir bonus est, et sapiens) illam ipsam consultit æternam, de qua nulli animæ iudicare datum est: ut secundum ejus incommutabiles regulas, quid sit pro tempore iubendum, vetandumque discernat. *Ibid.*
19. Quando imperatores pro falsitate contra veritatem constituunt malas leges, probantur bene credentes, et coronantur perseverantes. *Prosec.*

20. Quando autem imperatores pro veritate contra falsitatem constituent bonas leges, terrentur savientes, et corriguntur intelligentes.

21. Quicunque legibus imperatorum, quas contra veritatem Dei feruntur, obtemperare non vult, acquirit grande premium.

22. Quicunque autem legibus imperatorum, quas pro Dei veritate feruntur, obtemperare non vult, acquirit grande supplicium. Epist. 50, ad Bonifac.

23. Animus a lege vinci debet, ut hoc sentiat quod a lege significatur, non ut ipse legi sensum det suo arbitrio, ut legem se violenti legi exhibeat. In *Quaest. Veteris et Novi Testam.*, quaest. 109.

S. BASILIUS SELECC. 24. Lex non novit peccatum ex aequitate expendere, sed solum de eo quod criminiosum appareret, iudicat. Orat. 29.

V. BEDA. 25. Ut volunt Reges, ita valent leges. In suis *Prov.*, verbo *Ut*.

S. BERNARD. 26. Qui legem spernit, honestatem abijcit, valentiam pudori. *Serm. de Septem donis Spirit. sancti*.

S. CLEMENS PAPA. GLOSS. ORD. 27. Perfectio legis, pax est. Lib. 2, *Recoquit*.

28. Contra malos posita est lex, bonis autem posita est crux. *Super Epist. ad Galat.*, cap. 5.

S. GREGOR. NAZ. 29. Lex est regia apud cunctos homines, qui regio subsunt imperio. *Orat. 1, in Julianum imperat.*

S. HIERON. 30. Non in lege ratio queritur, sed auctoritas. Lib. 2, *Dialogor. advers. Pelag.*

31. Meditatio legis est, non solum in legendis Scripturis, sed etiam in his que scripta sunt faciendis. *Super Psalm. 1, vers. 2.*

HUGO A S. VICTOR. 32. Habet lex claustralium iudices et testes, atque consiliarios suos: imo testes sunt, vita et conscientia; duo iudices, meditatio et scientia: duo consiliarii, amor proximi et Dei. Lib. 2, de *Clauastro anime*, cap. 17.

HUGO CARD. 33. Lex est sepes arcens ab anima bestias vitiorum. *Super Proverb.*, cap. xix.

S. JOAN. VII PAPA. 34. Quidquid contra leges accipitur, per leges dissolvi meretur. Et habet, in *Decret. Gratiani*, part. 1, dist. 10, can. *Vide*.

S. IOANNES CHRYSOST. 35. Sicut obsequia legis obtinent libertatem, ita contemptus generalis servitatem. *Serm. super illud Isai: Si volueritis, etc.*

36. Contemptio legis, conditio est servitutis. *Ibid.*

37. Hoc est optima legis insigne, non utilitatum modo, verum etiam possibilita sancire. *Homil. 22, super Math. Oper. perf.*

38. Lex legislatori subjecta est, non legislator legi. *Homil. 21, super Matth. Oper. perf.*

39. Naturae leges pervertere, summa temeritatis est. *Homil. 26, super 1 Cor.*

40. Lex malis suppliciorum denuntiatrix est. *Homil. II Timoth.*

41. Lex aliqua quanto est iniquior, et demeritis obsequior, tanto semper invenitur crudelior et amarior. *Tract. Contra sectam Flagellanti.*

42. Facte sunt leges, ut earum motu humana coercentur audacia, tutaque sit inter improbos innocentia, et in ipsis improbis formidatillo supplicio reframetur nocendi facultas. Lib. 2, *Ety-mol.*, cap. 10.

43. Legis praemio aut poena, vita moderatur humana. *Ibid.*

44. Erit lex honesta, justa, possibilis secundum naturam et consuetudinem patriam: si sit loco temporisque conveniens, necessaria, utilis, et manifesta. *Ibid.*, cap. 21.

45. Lex est nullo privato commodo, sed pro communi civium utilitate conscripta. *Ibid.*, lib. 5, cap. 21.

46. Ea que sunt ab Apostolis eorumque successoribus instituta, nulla desidia negligantur, nulla dissensione violentur, nulla concertatione turbentur atque mutantur. In *Decret. Gratiani*, part. 2, causa 25, quaest. 5, can. *Amputato*.

47. Necesso fuit constitui legem, qua possent et vitia prohiberi, et virtutis officia imperari. *De ira Dei*, cap. 15.

48. Justo lex posita, quia nomam praecipionis implet iudicio voluntatis. *Epist. 90, ad Ravennium Arelat. archiep.*

49. Non privatas leges fas est austeriores esse, quam publicas. *Serm. 2, Quadrag.*

50. Legem honorans, iuxta legem vivens. *Parvanes. 13.*

51. Humana lex inflat, divina edificat. Professores illius sapientes sunt, ut faciant mala, bene autem facere nesciunt, discipuli hujus, imites sunt et humiles corde. *Epist. 140, ad Petr. Cleric.*

52. Civitates que legibus parent, degunt libertate; omnes sine lege servitute servantur; sicut e diverso liberi sunt, quotquot vivunt sub legibus. *Lib. Quod omnis probus liber sit.*

53. Contemptus legis veniam non meretur. *Lib. 5, de Gubern. Dei.*

54. Timoris vacuitas maxima, est legum timor. *Epist. 2, ad Joan.*

55. Qui legum doctor est, que legibus consentanea sunt loquatur. *Epist. 105, ad Fratrem.*

56. Nulla lex sibi soli conscientiam justitiae suae debet, sed eis a quibus obsequium expectat. *Prose.*

JOAN. GREG.

S. ISIDORUS HISPALENSIS

S. THEOPH. ALEX.

S. JULIUS PAPA.

LACT. FERR.

S. THOMAS AQUINAS.

S. LEO I.

S. NILES.

PERILO JUR.

SALVIANUS

S. STENESUS EPISCOPUS.

TERTULL.

57. Suspecta lex est, que probari se non vult: improba autem, si non probata dominetur. In *Apolog. advers. Gentes*, cap. 4.

58. Sciendum est omnem legem, licet de minimis quibusdam statuat quid agendum sit, parem habere vim cum ea, que maxima praecipit aut prohibet. *Quaest. 37, super Genes.*

59. Lex est supervacanea iis qui ex virtute vivunt. *Super Epist. ad Galat.*, cap. v.

60. Virtus lege comitatis, vitiorum opprimit semina. *Epist. Paschalis 3.*

61. Radix vitiorum est legis seita contemnere. *Ibid.*

62. Lex custodita fugat ignominiam, neglecta parturit ponas. *Prose.*

63. Quanto magis, si despiciatur, severi iudicis imitatur truculentiam: tanto magis, si servetur, clementissimi patris exhibet mansuetudinem. *Ibid.*

64. Medicina praeteritorum ac presentium, futurorumque vitiorum, legis indefessa est meditatio. *Ibid.*

65. Lex spem salutis largitur penitentibus, dum monet ut prosit: corrumpit, ut emendet. *Ibid.*

66. Lex negligentes sui, et in errorem demersos, consiliis optimis ad meliora revocare festinat, quasi norma pravorum operum. *Ibid.*

67. Lex vivit, quando ratio naturalis efflascit in homine viget: moritur autem lex naturalis in homine, quando ratio naturalis passionibus succumbit. *Super Epist. ad Rom.*, cap. 7.

68. In temporali lege nihil est justum ac legitimum, quod non sit ex lege aeterna profectum. 1, 2, quaest. 93, art. 3.

69. Lex humana dicitur aliqua permittere, non quasi approbans, sed quasi ea dirigere non potens. *Ibid.*

70. Non videtur esse lex, que justa non fuerit: unde in quantum habet de justitia, in quantum habet de virtute legis. *Ibid.*, quaest. 95, art. 2.

71. Rationis prima regula, est lex natura. *Ibid.*

72. Finis humanae legis, est utilitas hominum. *Ibid.*, art. 3.

73. Ad hoc omnis lex tendit, ut amicitiam constituat, vel hominum ad invicem, vel hominis ad Deum. *Ibid.*, quaest. 99, art. 1.

SENTENTIAE PAGANORUM.

ARISTOTEL. 74. Lex jubet uniuscujusque virtutis vivere ratione, et vetat vitii cujusvis vivere modo. Lib. 9, *Ethic. ad Nicomach.*, cap. 2.

75. Lex non est probis molesta, prohibentem jubens. *Ibid.*, lib. 10, cap. 9.

76. Facilius mutare leges ex presentibus in alias novas, infirmam facere est vim legis. Lib. 2, *Pollit.*, cap. 7.

77. Lex fortis et temperata nos facere jubet, prorsusque cuncta, qua ex virtutibus ducuntur. Lib. 1, *Magnorum Moral.*, cap. 34.

78. Cum lex justa facere praescribit, et qua ex omnibus virtutibus sunt, mandat: qui ex lege justis obtemperat, perfectam nascitur prohibentem. *Ibid.*

79. Legis transgressor, injustus est: et legitimus, justus. Lib. 4, *Ethic. ad Eudonium*.

80. Leges de omnibus decernunt, respicientes quod utile, vel omnibus, vel optimis, vel potentibus fuerit, alio aliquo modo. *Ibid.*

81. Eae leges colendae sunt, quibus magistratus, maxime autem ex totius multitudinis suffragiis designantur. *De Rhetor. ad Alexandr.*, cap. *Quae sint consuetudo*.

82. Lex est recta ratio in iubendo et vetando. Lib. 1, de *Legibus*.

83. Observa leges, citra piaculum non violandas. In suo *Enchirid.*

84. Pareto legi, quisquis legem sanxeris. In *dictis Sapient.*

85. Lex omnis invicta est nescia. Lib. 7 de *Legibus*.

86. Quoties a bono aberrant ii qui leges ferre instituant, a legitimo et a lege discedunt. In *Dialogo Hippiae majoris*.

87. Non est princeps super leges, sed leges supra principem. In *Panegyrico de Trajano Augusto*.

88. Leges non cogunt, sed decorant; scelere deterrent, proficiunt ad bonos mores: et non tantum imperant, sed docent. *Epist. 04.*

89. Legem brevem esse oportet, quo facilius ab imperitiis teneatur, velut emissa divinitus vox sit. *Prose.*

90. Jubet, non disputet; nihil videtur mihi frigidius, nihil ineptius, quam lex cum prologo. *Ibid.*

Vide etiam tit. *Damnatio*, sent. 23; *Iniquitas*, sentent. 43, 95; *Liberam arbit.*, sentent. 14, 15; *Natura*, sentent. 59; *Oeciois*, sentent. 35; *Ratio*, sentent. 97; *Rex*, sentent. 4; *Severitas*, sentent. 34, 35.

LEX DEI.

DEFINITIO. Lex divina est ratio, vel voluntas Dei, ordinem naturalem conservari jubens, perturbari vetans. Lib. 22, *contra Faustum*, cap. 27.

CICERO.

EPICETUS.

PITTACUS PHILOSOPH.

PLATO.

PLINII II.

SENECA.

S. AUGUST.

- PHILO JUD. Lex Dei nihil aliud est, quam divinum eloquium faciendum præcipiens, vitanda prohibens. *De Migrat. Abrahæ.*
- CASSIOD. Lex Domini est in declinandis peccatis sancta præceptio. Super *Psal. 1*, vers. 2: *Sed in lege Domini, etc.*
- S. THOMAS AQUINAS. *Differentia.* Hæc est differentia inter legem divinam et mundanam, quia lex mundana iudicat facta et dicta: divina autem non hæc tantum, sed etiam cogitata. *Opusculor.*, opus. 9, de *Precepto*, verbo: *Non concupisces.*

SENTENTIAE PATRUM.

- S. AUGUST. 1. Ad edificationem bona est lex, si quis ea legitime utatur, quia finis ejus est charitas. Lib. 32, *Conf.*, cap. 16.
2. Lex æterna est, per quam mali miseram, boni beatam vitam merentur. Lib. 1 de *Liberio arbitrio*, cap. 6.
3. Lex æterna est, qua justum est, omnia sint ordinatissima. *Ibid.*
4. Jubeat lex æterna avertere amorem a temporalibus, et eum mundatum convertere ad æternam. *Libro de Libero arbitrio*, cap. 15.
5. Disciplina ipsa Dei lex est, quæ apud eum fixa et inconvulsa semper manens in sapientes animas quasi transcribitur: ut tanto se sciant vivere melius, tantoque sublimius, quanto et perfectius eam contemplantur intelligendo et vivendo custodiunt diligentius. Lib. 2, de *Ordine*, cap. 8.
6. Æternam legem mundis animis, fas est cognoscere; iudicare autem non fas est. *De vera Relig.*, cap. 31.
7. Lex adducit ad fidem, fides impetrat spiritum largiorem, diffundit spiritus charitatem, implet charitas legem. *Epist. 144, de Anastas.*
8. Lex pædagogus vocatur, sub cuius minacissima severitate, qui invocaverit nomen Domini salvus erit. *Ibid.*
9. Bona est lex illi qui ea legitime, utitur: utitur autem legitime qui intelligens quare sit data, per ejus comminationem confugit ad gratiam liberantem. *Ibid.*
10. Quod operum lex mimando imperat, hoc fidei lex credendo impetrat. *De Spiritu et littera*, cap. 13.
11. Lex data est, ut gratis quæreretur; gratia data est, ut lex impleteretur. *Ibid.*, cap. 19.
12. Lex Dei, est charitas. *De Spiritu et littera*, cap. 17.
13. Nullomodo aliquid legibus summi illius Creatoris ordinatorisque subtrahitur, a quo pax universitatis administratur. Lib. 19, de *Civitate Dei*, cap. 12.

14. Gratia nos facit legis dilectores, lex vero ipsa sine gratia non nisi prævaricatorum. *De Gratia et libero arbitrio*, cap. 18.
15. Prævaricatorem legis, lux deserit veritatis, qua desertus fit cæcus. *De Nat. et grat.*, cap. 22.
16. Lex Dei ita præcipit, ut cum in his implendis homo defecerit, non se extollat superbia tumidis, sed ad gratiam confugiat fatigatus, ac sic eum lex terrendo ad Christum diligendum pædagogus perducat officio. *De Perfect. justit.*, respons. 2.
17. Sunt qui tenent legem memoria, et non implent vita: qui vero implent, non possunt non tenere memoria. Super *Psal. lviij*, conc. 2, vers. 2.
18. Quanto legis major in quocunque cognitione est, tanto minor peccati excusatio: quanto minor peccati excusatio, tanto manifestior prævaricatio est. Super *Psal. cxviii*, conc. 25.
19. Homo ipse se dignum efficit morte, qui non paruit legi: odit vitam, qui divinam contemptit disciplinam. *Serm. 3, de Verbis Dom.*
20. Claustrum cor habes, et clavem accusas: accusas legem, quia percussit libidinem. *De Verbis Apostoli*, serm. 4.
21. Ipse Christus Rex est indulgentiarum, qui dator est legis: misit legem, venit cum indulgentia. Reum te fecerat lex, absolvit te qui dedit legem. *Serm. 1, fer. 3, post Dom. Pass.*
22. Lex Dei sempiterna est, quam consulunt omnes pie mentes; ut quod in ea invenerint, vel faciant, vel jubeant, vel vetent, secundum quod illa incommutabili veritate perceperint. Lib. 2, super *Exod.*, quest. 67.
23. Divina lex non actionem, sed cogitationem iudicat. *De Virginit.*
24. Nihil prodest littera jubeus, nisi adferat gratia jurans. Lib. 1, super *Luc.*, cap. 2, in illud: *Lex per Moysen, etc.*
25. Qui legem Dei spreverit, honestatem abiecit, valefecit pudori, timorem Domini penitus transiit, soloque vehitur appetitu, sequitur concupiscentiam solam, sola trahitur voluptate, et est apud eum pro ratione voluntas. *Serm. de Septem Donis Spiritus sancti.*
26. Lex Domini sola est, que ab amore sui et mundi, avertere possit animum, et in Deum dirigere. *Epist. 2, ad Carthus.*
27. Lex æterna creatrix et gubernatrix est universitatis: siquidem in pondere et mensura et numero per eam facta sunt universa, et nihil sine lege relinquitur. *Epist. 11, ad Carthus.*
28. Optime penam cavet, qui legem servavit: non est melior sempiternæ mortis cautela, quam

- supernæ legis sequela. *Expos. 2, super Psal. cxviii.*
29. O summa fatuitas et cæcitas detestanda! quia observantur ad unguem leges imperatorum et regum, sed non est qui legem servet regis regum, Dei decorum, et Domini Dominorum. *Serm. de S. Luc.*
- CASSIODOR. 30. Inimici Christi sunt, qui a lege superna contraria voluntate dissentiunt. Super *Psal. xxxiii.*
31. Gravis morbus, et execranda calamitas; animam divinæ legis appetentiam non habere: nam unde poterit vivere, si suam vitam cæperit non amare? Super *Psal. cxv*, vers. 18.
32. Totum in lege Dei debemus diligere, quidquid noscitur cœteris. Super *Psal. cxviii*, vers. *Diligentibus legem, etc.*
- CLEMENS ALEX. 33. Lex est lumen vite, lex rex est omnium mortalium. Lib. 1, *Stromat.*
- S. CYRILLUS ALEX. 34. Nemo dubitaverit legem esse accusatricem eorum qui instituti sunt, imbecillitatis, et lapsuum peccatorumque nostrorum iudicatricem. Lib. 3, *Glaphor. in genesis*, cap. 1.
35. Lex manu quodammodo ducit ad Christum, arguens transgressores, ipsoque experimento docens mortales, quod impossibile sit proclivitate ad peccatum laborantes effugere accusationem ex lege. *Ibid.*
- MONYNIUS CARIBUS. 36. Nova lex est lex pietatis, amoris, et gratiæ: vetus autem lex erat lex timoris, rigoris, et mortis. Super *Epist. ad Hebr.*, cap. 12, art. 12.
37. Lex evangelica, lex libertatis, lex spiritus vite: lex evangelica, lex charitatis et gratiæ: lex autem vetus, fuit timoris et penæ. Super *Epist. Jacobi*, cap. 1.
- S. HIERON. 38. Præcipua tibi cura sit, legem nosse divinam, per quam possis quasi presentia cernere exempla Sanctorum, quid faciendum sit, quidve vitandum, illinc consilio discere. *Epist. 14, ad Celsantianum.*
39. Latus et immanens divinæ legis campus extenditur, qui diversis testimoniis veritatis, velut celestibus quibusdam floribus vernans, mira oblectatione legentis animum pascit ac refovet. *Ibid.*
40. Lex Dei nectar est, et ambrosia. Lib. 10, super *Isai.*, cap. xxxiii, super illud: *Audite qui longe estis.*
- REGO A S. VICTORE. 41. Multi habent legem in corde, sed non habent cor in lege, legem in corde habent, qui cognoscunt veritatem: cor in lege habent, qui diligunt veritatem. *Prose.*
42. Qui legem in corde habent, non cor in lege: hi portant legem, non portantur a lege: onerati sunt, non adjuvi. Super *Psal. 1*, cap. 2.
- S. ILLIPE. 43. Non ex natura rerum divinæ leges pendent, sed ex divinis legibus nature rerum, et leges morare probantur. *Libro contra eos, qui disputant de Virginit. Beate Mariæ.*
- S. INNOC. III. 44. Tria sunt, in quibus divina lex consistit: mandata, promissa, sacramenta. In mandatis est meritum; in promissione est premium; in sacramentis est adiutorium. In *Prolog.*, super lib. *sex mysteriorum Missæ.*
- S. JOHANNES CHRYSOST. 45. Data est lex, ut umbra aliqua, non peccata tollens, sed ea demonstrans; ut imperfecti filii, qui lacte pascuntur, adolescere possint. *Homil. 52, super Genes.*
46. Quidquid lege præcipitur, hoc natura jure servatur: et quidquid natura geritur, hoc præcipi legibus demonstratur. Super illud *Isaiam*: *Sine volueritis, etc.*
47. Nihil eo imbecillius, qui divinas conculcat leges: e contra nihil potentius eo, qui leges divinas defendit. *Homil. 5, de verbis Isai.*
48. Ita quod interdicitur, transgredi, mors est: ut quod jubeatur, facere, vita est. *Prose.*
49. Unde si observantia legis, vita paritur; contemptum, mors necesse est inveniat.
50. Quoniam si contemptu mors non nascitur, nec vita de observantia attribuitur: aut si necesse est vitam de observantia attribui, necesse est mortem contemptoribus irrogari. *Serm. de levium peccator. periculis.*
- JOAN. GERB. 51. Lex divina nullo modo potest abrogari, quamvis possit revocari. *De potest. Ecclesiasticæ*, cap. 12.
- JOAN. TRITH. 52. Lex Dei dulcis et moderata fortibus, dispensativa infirmis, portabilis omnibus. Super *Prolog. Reg. S. Benedicti*, cap. 2.
- S. ISIDORUS HISPAL. 53. Via, per quam itur ad Christum, lex est. Lib. 1, de *Summo bono*, cap. 18, sent. 1.
54. Lex Dei et premium habet et penam legentibus eam, premium his, qui eam bene vivendo custodiunt: penam vero eis qui eam male vivendo contemnunt. *Ibid.*, lib. 3, cap. 8, sent. 9.
55. Divinæ legis penetrantia humilibus, et bene ad Deum intrantibus patet, pravis autem atque superbis clauduntur. *Ibid.*, cap. 11, sent. 2.
56. Nequaquam legem Dei intelligit, qui carnaliter verba legis percurrit; sed is qui eam sensu interioris intelligentiæ prospicit. *Ibid.*, cap. 12, sent. 1.
- LACT. FIRM. 57. Qui voluntatem Dei sequitur, qui divinam legem observat, Deo charus est. *De ira Dei*, cap. 17.
58. Suscipienda Dei est lex, illa sancta, illa celestis, que nos ad iter portumque virtutis dirigit. Lib. 6, de *Div. inst.*, cap. 8.
59. Supra leges, lex Dei est. In *Epitome*, cap. *Suppeest.*

PETR. BLES. 60. Humana lex inflat, divina edificat. Professores illius sapientes sunt, ut faciant mala, bene autem facere nesciunt: discipuli hujus, mitis sunt et humiles corde. Epist. 140, ad Petr. Cleric.

S. PETRUS DAM. 61. Lex Domini charitas est. Lib. 1, epist. 45, ad Alexandr. Pap.

PHILO JUD. 62. Eterni Dei lex eterna, firmissimum ac manitissimum fulcrum est rerum omnium. Lib. de Plantat. Noe.

S. REMIGIUS 63. Lex sancta, et justa, et bona est: quia sanctitatem, justitiam, bonitatemque predicat; et observatores suos sanctos, justos, et bonos facit. Super Epist. ad Rom., cap. 7, can. 12.

SALVIANUS. 64. Quod lex Dei bona est, nostrum non est: quod autem male vivimus, nostrum est. Prosec.

65. Nihil utique nobis prodest, quod lex est bona, si vita nostra et conversatio non est bona.

66. Lex enim bona, munus est Christi: vita autem non bona, eri minis nostri.

67. Imo in hoc magis culpabiles sumus, si legem bonam colimus, et mali cultores sumus: quin potius nec cultores, si mali; quia cultus dici non potest, malus cultor: neque enim colit, qui rem sanctam non sancte colit: ac per hoc accusatrix nostri est lex ipsa, quam colimus. Lib. 4, de Gubern. Dei.

68. Culpabiliores nos multo esse perspicuum est, qui legem Dei habemus, et spernimus; quam illos qui non habent omnino, nec norunt. Ibid.

69. Minoris criminis reatus est, legem nescire, quam spernere: nemo enim ignota contemnit, nec ullus potest despiciere quod nescit. Ibid.

70. Non tam lex Dei tibi o homo! quam tu legi adversaris: nec lex contra te bene precipiendo, sed tu contra legem male vivendo agis. Prosec.

71. Imo illa pro te est, tu contra illam: illa enim tibi consulti sancta dicendo, tu contra illam venis prava faciendo.

72. Nec contra illam tantum, sed etiam contra te: hoc ipse enim, quod contra illam agis, et contra te, quia in illa salus et vita tua est: ac per hoc dum legem divinam deseris, salutem propriam derelinquis. Ibid., lib. 5.

73. Lex Dei nobis est antidotum, sed vitiositas venenum: qui prodosse poterit antidotum, cui superfunditur venemina? sanare nos non potest legis antidotum, quae occidit venena vitiorum. Ibid.

74. Si legem Dei non facimus, superflua nobis catholici nominis presumptione plaudimus. Ibid., lib. 7.

75. Omne fastidium non in preceptis legis Dei,

sed in moribus est: lex quippe bona est, sed mores mali. Ibid., lib. 4, ad Eccles. Catholic.

76. Qui divinas leges despiciunt, in superbia morbum incidunt. Super Psalm. cxviii, super illud: Increpasti superbos.

77. Divina lex non novas traditiones affert, sed naturae leges in memoriam revocat. Serm. 6, de Providentia.

78. Lex duris peccatoribus data est in flagellum, proficientibus in paedagogum, perfectis in solatium. Super Epist. ad Rom., cap. 5, lect. 6.

79. Ignorantia divinae legis, maior est erroris, et jamna mortis, privato honoris, virtutis, et salutis. In Doctrin. Juven., cap. 1, sect. 1.

SENTENTIA PAGANORUM.

80. Deus lex est aequaliter in nos fusa, nec correctionem, nec transpositionem ullam recipiens, praestantior et firmiter in omnibus legibus, quam in tabulis descripte continentur. De mundo.

81. Sane beatus et felix futurus est, qui divinae legis, jam a primis vile rudimentis pariceps fuit. Ibid.

82. Lex eterna quasi dux vitae et magistra officiorum est. Lib. 1, de Natura Deor.

83. Legibus qui servit, Deo servit. Lib. 6, de Legibus.

Vide etiam tit. Delectatio, sent. 25; Mandatorum facilitas, sent. 77; Propositum, sent. 13.

LIBERALITAS IN GENERE.

Definitio. Liberalitas est debitus usus rerum in mediocribus sumpibus erga se, familiam, et indigentes pauperes. Part. 1, tit. 1, cap. 3, § 2.

Liberalitas est virtus beneficiorum erogatrix, qua pro affectu benignitas, pro effectu beneficentia nominatur. Part. 3, Centiloqui, sect. 44.

Liberalitas est virtus, per quam liber animus in largitione possessorum nulla tenacitate coarctatur. De fructibus carnis et spiritus, cap. 18.

Is liberalis est, qui bene meritis, et cum oportet, et quantum satis est, largitur. De div. instit., lib. 9, de Vero cultu, cap. 17.

Liberalitas est quidam animi motus faciens, et approbens liberas largitiones sine spe retributionis. Part. 1, de Ligno vitae, tract. 4, de Justitia, cap. 5.

Liberalitas est, quae etiam in eos, qui nihil indigere videntur, exiberat. Lib. 2, de Vita contemplat., cap. 24.

Liberalitas est virtus, qua bene utimur omnibus iis externis bonis, quae nobis ad nostram susten-

tationem concessa sunt. Secunda secundae quest. 117.

Divisio. Duplex est liberalitas. Una, quae subsidio rei adjuvat, id est, usu pecuniae; altera, quae operam collatione impenditur, multo frequenter splendior, multoque clarior. Lib. 2, Offic., cap. 15.

SENTENTIA PATRUM.

S. ALBERTUS MAGNUS. 1. Vere largus sine spe recompensationis dat Domino totum quod est, quod habet, et quod potest. De Paradiso animae, part. 1, de Virtutibus, cap. 16.

S. AMBROS. 2. Non illa perfecta est liberalitas, si jactantiae causa magis quam misericordiae largiaris, affectus enim tuus nomen imponit operi tuo. Lib. 1, Offic., cap. 30.

3. Perfecta liberalitas est, ubi silentio quis tegit opus sum, et necessitatibus singulorum occulte subvenit. Ibid.

4. Perfecta liberalitas fide, causa, loco, tempore commodatur, ut primum opereris circa domesticos fidei. Ibid.

5. Illa est probanda liberalitas, ut proximis seminis tui non despicias, si egero cognoscas. Prosec.

6. Melius est enim ut ipse subvenias tuis, quibus pudor est ab aliis sumptum deponere; non tamen ut illi ditiores eo fieri velint, quod tu posses conferre inopibus. Ibid.

7. Consideranda in largiendo aetas est atque debilitas: nonnunquam etiam verecundia, quae ingenios prodiu natales, ut senibus plus largiaris, qui sibi labore non queunt jam victum quaerere. Ibid.

8. Praecipua liberalitas est, redimere captivos, emittere parvulos, pupillos tueri. Lib. 2 Offic., cap. 15.

9. Pulchra liberalitas est, erga ipsos pauperes mensuram tenere, ut abundes pluribus, non conciliandi favoris gratia ultra modum finire. Ibid., cap. 21.

10. Non sibi blandiantur divites, quod plus videantur conferre quam pauperes: uberior est enim nummus et parvo, quam thesaurus et magno; quia non quantum datur, sed quantum residet expenditur. Prosec.

11. Nemo sibi tribuit, quam qui nihil sibi reliquit. De vitiis.

12. Non probatur largitas, si quod alteri largitur, alteri quis extorqueat: si injuste quaerat, et caste dispensandum putet. Libro 1 Offic., cap. 30.

S. ANTONIN. 13. Primum signum nobilitatis, est liberalitas:

nam et Deus, qui nobilissimus est, liberalissimus est. Prosec.

14. Tanta est ejus liberalitas, ut non solum sua, sed et seipsum dederit suis, et etiam hostibus. Part. 2, tit. 4, cap. 4.

15. Proprius actus liberalitatis, est bene uti pecunia. Parte 4, tit. 5, de Justitia, cap. 7, § 1.

16. Multi multa pauperibus, non misericordia, sed ambitione largiuntur. De serm. Dom. in monte, libro 2.

17. Quam multi sunt, qui jactantiae causa multa tribuunt, multa donant, et non ibi quaerunt, nisi laudem humanam, et gloriam popularem plenam ventis, nulla stabilitate solidatam! Tract. 6, super Epist. Joan., de cap. III.

18. Avaritia semper odiosus, largitas claros facit. Lib. 2, de Consolat. philosoph., prosa 5.

19. Sapiens debet liberaliter spargere quod conservatum perit, et distributum in pauperes fructificat. Lib. 2, de Profect. Relig., cap. 44.

20. Dominus non solum copia largitatis, sed benevolentia pascat largientis. Homilia 1.

21. Quemadmodum putei exhausti in pristinum mensuram revertuntur, et ad ubera quae suguntur solent hac confluere: ita etiam elargitio communitatis egentibus augetur et repletur. Lib. 3 Paedagogi, cap. 7.

22. Non solum copia largitatis, sed benevolentia pascatur Deus largientis. Homil. 10, ad Monach.

23. Large dat, qui affectum largiendi habet, et si nihil habeat quod largiri possit. Super II ad Cor., cap. IX, in illud: Hilarem datorem diligit Deus.

24. In ipsa liberalitate modus adhibendus est rerum et personarum: rerum, ut non omnia uni, sed singulis quaedam praestentur; personarum, ut primum justis, deinde peccatoribus; non quia peccatores, sed quia homines sunt. In Decret., part. 4, dist. 86, can. Fratrem, § In ipso.

25. Donando magnificens, jucundius dat, quam alii accipiunt. Orat. 3, de S. Lavacro.

26. Tu considera, ne Christi substantiam imprudenter effundas, id est, ne immoderato judicio rem pauperum tribus non pauperibus, et liberalitate liberalitas pereat. Epist. 13, ad Paulin.

27. Liberalitas sola excedat modum. Epist. 27, ad Eustochium.

28. Liberalitas virtus maxima, et via regia est; a qua declinat, qui parvus est; qui non solum aliis, sed sibi quidem non tribuit quod necesse est. Libro 16, super Isaian., cap. LVII, super illud: In multitudinem via.

29. Sicut avarus sibi nequaquam est, et nulli bonus, id est, misericors: sic largus sibi justus.

S. THEODO.

S. AMBROS.

S. THOMAS

AQUINAS.

S. ALBERTUS

MAGNUS.

THOMAS

REYES.

S. AMBROS.

ARISTOTEL.

CICERO.

PLATO.

S. ANTONIN.

S. BONAV.

DIDACUS

S. VICTORIS.

LACTANTIUS.

S. LAURENTIUS

JUSTINI.

S. PROSPER.

S. THOMAS

AQUINAS.

S. ANTONIN.

S. AUGUST.

BOETIUS.

S. BONAV.

S. CESAR.

ARELAT.

CLEMENS

ALEX.

S. FERDINANDUS

EMISENENSIS.

GLOSS. ORD.

GRATIANS.

S. GREGORIUS

NAZ.

S. HIERON.

HUGO CARD.

est, tribuens sibi rationabiliter necessaria, et indigentibus bonis, id est, misericors. Super *Ecclesiastic.*, cap. 44.

S. JOANNES
CHRYSTOST.

30. Dens liberalitatem suam differt, non quia prestare nolit, sed quia hominis illum delectat exactio. Homil. 23, super *Math. Oper. perf.*

31. Ubi paternitas largus est, dispensator non debet esse tenax. Homil. 43, super *Math. Oper. imp.*

32. Presenti liberalitate aeternam vitam mercare, momentaneo lucro premia divina acquirere. Serm. 1, de *Martyrib.*

33. Non mensura dantium, sed voluntate exhibitum liberalitas aestimatur. Homil. 16, super II. *Cor.*

34. Qui ministris bene confidit, et de recipientibus nihil suspicatur, majori liberalitate impendit. *Ibid.* Homil. 18.

35. Non ex vita accipientium a te, mercedem tibi retribuitur est Dens : sed ex voluntate tua, ex liberalitate multa, ex misericordia, ex bonitate. Homil. 11, super *Epist. ad Hebraeos.*

JOAN. SARR.

36. Ut liberalitatis ingenae facies denudetur, modus ille largienti nobilior et laudabilior est, et absque omnium contradictione optimus, qui spem remunerationis excludit. Lib. 8, de *Nugis curial.*

LACT. FIRM.

38. Bis. Unum certum et verum liberalitatis officium est, egentes atque inuites alere. Lib. 6, de *div. inst.*, cap. 11.

S. LAURENT.

37. In liberalitate modus adhibendus est rerum et personarum. Rerum, ut non omnia uni, sed singulis quaedam praesentur, ut pluribus prodesset possint; personarum, ut primum iustis, deinde peccatoribus, quibus tantum prohibemur dare, non quia homines sunt, sed quia peccatores. De *ligno vitae*, tract. 3, de *Justitia*, cap. 5.

S. LEO I.

38. Si non est omnium aequalis facultas, debet esse par pietas : quoniam fidelium largitas non de muneris pensatur pondere, sed de benevolentiae quantitate. Serm. 8, de *Collectis.*

39. Sit dives munere copiosior, dum pauper animo sit inferior. *Ibid.*

40. Semper illi quod largiatur occurrit, cui bene velle non deficit. Serm. 1, de *Jejun. decimi mensis.*

41. Nulli parvus est census, cui magnus est animus : nec de rei familiaris modo mensura miseratious pendet ac pietatis. Serm. 2. Quadragages.

42. Majora quidem impendia sunt divitum, et minorae medicorum : sed non discrepat fructus operum, ubi idem est affectus operantium. *Ibid.*

43. Operantibus quae bona sunt, non est omnino metuendum, ne eis desit facultas operan-

di, cum praemium habeat gratuita largitio. *Ibid.* serm. 4.

44. Clementes et mites animos largitas decet. *Ibid.*, serm. 5.

45. Non sit anxia liberalitas, quia abundantior largita retribuit, qui benigne largienda donavit. Serm. 2, *Jejun. septimi mensis.*

46. Avaritia liberalitate depellitur. *Ibid.*, serm. 5.

47. Felix vena, quae suo ditatur irriguo, et fluentia putei tota acquirit, acque altrahit liberalitate. Serm. 136.

48. Largus et liberalis animus facit divitem, pavor atque tenacia reddit egentem; pavor enim degenerem animum compellit egere, licet divitiarum copiis videatur affluere. *Opusc.* 9, cap. 1.

49. Liberalitate liberalitas perit, videlicet cum res non indigentibus indiscrete profunditur : ideoque quid vere indigentibus dandum sit, postmodum non habetur. *Opusc.* 43, cap. 19.

50. Non ex multitudine donorum, sed animi promptitudine liberalitas aestimatur. Super III, ad *Cor.*, cap. 8, in illud : *Et profunda paupertas eorum*, etc.

51. Liberalitas excrescit in divitiis, copiose dando. Super II. *Cor.*, cap. 8, lect. 1.

SENTENTIA PAGANORUM.

52. Differt hoc a liberali magnificus, quod hic circa magna, ille circa parva versatur. Lib. 2 *Ethic. ad Nicomach.*, cap. 7.

53. Viri liberalis est potius dare, quibus oportet, quam capere unde oportet, et non capere unde non oportet. *Ibid.*, lib. 4, cap. 1.

54. Il, qui dant, liberales dicuntur : sed qui non accipiunt, non ob liberalitatem, sed ob justitiam, potius laudantur : homines multo minus erogant sua, quam non accipiunt aliena. *Ibid.*

55. Liberalis honestatis causa dabit, et recte : dabit suum quibus oportet, et quot oportet, et cum oportet. *Prosec.*

56. At is, qui dat quibus non oportet, aut non honestatis gratia, sed ob aliquam aliam causam, non liberalis, sed alius quidam dicitur. *Ibid.*

57. Ad hominem liberalem pertinet in primis, ut in dando adeo exuperet, ut sibi ipsa pauciora relinquat : est enim liberalis non ad seipsum respiciere, ac enim pro facultatibus ipsa liberalitas dicitur. *Ibid.*

58. Liberalis actio, non in multitudine rerum, quae dantur : sed in habitu dantis consistit; hic autem pro facultatibus erogat. *Ibid.*

59. Nihil prohibet eum magis esse liberalem, qui pauciora donat, si modo minores ei sint facultates. *Ibid.*

S. PETRUS
CHRYSOST.

S. PETRUS
DAMIANS.

THEOPHYL.

S. THOMAS
AQUINAS.

ARISTOTEL.

SENECA.

VALERIUS
MAXIMUS.

60. Magis ii liberales sunt, qui non comparant sibi facultates, sed ab aliis acceperunt. *Ibid.*

61. Is est liberalis, qui pro facultatibus erogat, et in quibus oportet : qui vero exuperat, prodigus est. *Ibid.*

62. Vir liberalis magis moleste fert, si quid, cum oportet, non erogaverit, quam dolet, si quid, cum non oportet, erogaverit. *Ibid.*

63. Liberalitas animi virtus, est erogare quantum honestum est parata. De *virtutibus*, cap. 2.

64. Difficile est liberalem divitem esse. Lib. 4 *Moral.*, cap. 1.

CATO POET.

65. Ne sis ventosus, dum vis urbanus haberi. Lib. 1. *Distich.*, metr. 49.

CICERO.

66. Temeritate remotis gratissima est liberalitas : eoque eam studiosius plerique laudant, quod summi cujusque bonitas commune periculum est omnium. Libro 2, de *officiis.*

67. Videndum est, ut ea liberalitate utamur, quae prosit amicis, noceat nemini. Lib. 1, de *Offic.*

68. Videre licet plerosque non tam natura liberales, quam quadam gloria ductos, ut benefici videantur, facere multa quae videntur ab ostentatione magis, quam a voluntate proficisci : talis simulatio vanitati est conjunctior, quam aut honestati. *Ibid.*

69. Largitio fundum non habet. *Ibid.*, lib. 2.

FLINIUS II.

70. Nescit semel incitata liberalitas stare, cujus pulchritudinem usus ipse commendat. Libro 5 *Epist.* 42, ad *Fabatum Prosocerum.*

71. Vere liberalis est, non qui tribuere patriae, propinquis, affinis, amicis novit, sed qui pauperibus. Libro 9, *epist.* 30.

SENECA.

72. Non est magni animi, qui de alieno liberalis est : sed ille qui quod alteri donat, sibi detrahit. Libro 1, de *Clement.*, cap. 20.

73. Errat, si quis existimat facilem rem esse, donare : plurimum ista res habet difficultatis. De *Vita beata*, cap. 24.

74. Animus invenit liberalitatis materiam, etiam inter angustias paupertatis. Lib. 1, de *Benefic.*, cap. 9.

75. Multi sunt, quos liberales facit frontis infirmitas. *Ibid.*, libro 2, cap. 1.

76. In omni negotio liberalis, non minima portio est. *Ibid.*, capite 6.

77. Mentitur prodigus liberalem : multi enim sunt qui non donant, sed projiciunt : non voco liberalem, pecunia suae iratum. *Epist.* 120.

78. Liberalis si opibus sit excellens, multo etiam animo, quam divitis est locupletior, semperque in eroganda potius, quam in contrahenda pecunia occupatus. Libro 4 *Dictor. memorabil.*, cap. 8.

Vide etiam tit. *Divitiae*; sent. 65; *Donum*; sent. 28; *Manus*, sent. 49; *Pecunia*, sent. 48.

LIBERALITAS DEI.

SENTENTIA PATRUM.

1. Multo crebrior, multoque numerosior parsilla hominum est, cui partientiam quidquid superna largitas donat accrescit, ut conferendorum munerum cause de iis quae sunt collata, pariantur. Libro 2, de *Vocat. gent.*, cap. 3.

2. Magna vere atque mirifica sunt, nec ulli hominum penitus, nisi his tantum (qui experti sunt) nota, quae Dominus fidelibus suis, adhuc in ipso corruptionis vasculo constitutis, ineffabili largitur liberalitate. In collat. 12. *Abbat. Chueremonis.*, cap. 12.

3. Deus liberalitatem suam differt; non quia prestare nolit, sed quia hominis illum delectat exactio. Homil. 23, super *Math. Oper. perf.*

et quae sanis videt moribus obviare, repellegendae non veretur. *Prosec.*

4. Quid Dei liberalitati aequale unquam inveniri potest? Ipse est Pater, ipse Frater, ipse Dominus, ipse Sponsus, ipse Nutritus, ipse vestis, ipse radix : ipse fundamentum, ipse amicus, membrum caput, soror, mater, universa ipse tibi est : quidquid volueris, ipse est, dummodo illi, ut decet, officiaris. *Ibid.*, homil. 77.

5. Tanta est Dei liberalitas, ut ex his quae dedit accipiens, se propria non censeat accipere, sed multa cum largitate, ea reddere pollicetur. Homil. 34, ad *Popul. Antioch.*

6. Muneribus Dei juste et sapienter utendum est, ne materia boni operis, fiat causa peccati. Serm. 5, de *Collectis.*

7. Terrena et corporis facultates ex largitate Dei proveniunt, ut merito rationem earum quaeriturus sit; quae non magis possidenda tradidit, quam dispensanda commisit. Serm. 5, de *Collectis.*

8. Pusillanimatorum diffidentia, facit pauperem Christum : plena fides, divitem illum et largum in exhibendis muneribus experitur. *Opusc.* 12, cap. 8.

LIBERTAS.

Definitio. Libertas est ut liber vivendi potestas.

Vel
Libertas est naturalis facultas ejus, quod cuique facere libet.

SENTENTIA PATRUM.

1. Veram libertatem habet, qui non est captus

S. AMBROS.

JOAN. CASS.

S. JOANNES
CHRYSTOST.

S. LEO I.

S. PETRUS
DAMIAN.

COLLECTOR.

S. ALBERTUS
MAGNUS.